Ազգ
Azg armenian daily
30 ՅՈՒՆԻՍ 1999 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ #120 (1865)

Հուլիսին Իրանի, Հունաստանի ու Հայաստանի միջև կնքվելու է պաշտպանական համագործակցության պայմանագիր

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՅՈՒՆԻՍԻ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Իրանի, Հունաստանի ու Հայաստանի միջև նախատեսվում է կնքել պաշտպանական համագործակցությունն ընդլայնելու մասին եռակողմ պայմանագիր, որի նպատակն է ամրապնդել երեք երկրների միջև ընկած տարածաշրջանի խաղաղությունն ու կայունությունը: Այս մասին հայտնել է Հունաստանի պաշտպանության նախարար Ցոխատզոպուլոսը, որը ներկա այցով գտնվում է Թեհրանում:

Իրանի պաշտպանության նախարար Շամխանին մասնավորեցրել է, որ երեք երկրների միջև նախապես ձեռք բերված համաձայնությամբ ստեղծված համատեղ պաշտպանության կոմիտեն իր առաջին նիստը գումարելու է հուլիսի 12-ին Աթենքում:

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Վախճանվեց Գարեգին Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոսը

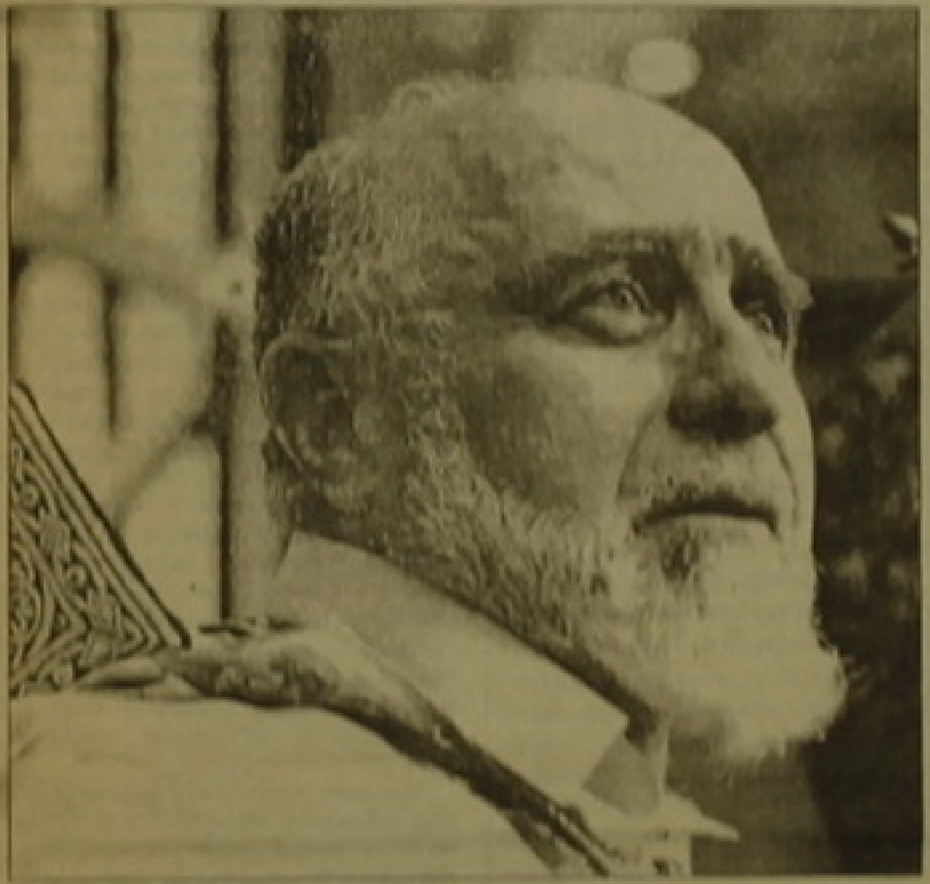

Երեկ երեկոյան, ժամը 18.00-ի սահմաններում Մայր աթոռ սբ. Էջմիածնում իր մահկանացուն կնքեց Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու 131-րդ գահակալ, Ամենայն հայոց կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա-ն: Նա վախճանվեց կյանքի 67-րդ տարում, ծանր հիվանդությունից: Այս մասին զուժեց Մայր աթոռի դիվանատան պաշտոնական հաղորդագրությունը: Անմիջապես հնչեցին զանգերը Մայր տաճարի, որտեղ ավելի ուշ կատարվեց հոգեհանգիստ:

Կենսագրական

Գարեգին Ա կաթողիկոսը (ավազանի անունով Նշան Սարգիսյան) ծնվել է 1932 թ. օգոստոսի 27-ին Սիրիայի Քեսաբ գյուղում: Հայրենի գյուղի Ուսումնասիրաց միացյալ վարժարանում նախակրթությունն ստանալուց հետո պատանի Նշանը 1946-ի հոկտեմբերին ընդունվել է Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության դպրեվանքը, որն էլ ավարտել է 1952-ին: 1949 թ. մայիսի 29-ին ձեռնադրվել է սարկավագ, 1952 թ. սեպտեմբերին աբեղա, վերանվանվելով Գարեգին աբեղա, ի հիշատակ Գարեգին Ա Հովսեփյան կաթողիկոսի: Վարդապետական աստիճանն ստացել է 1955 թ. հունիսի 9-ին, պաշտպանելով վարդապետական ավարտաճառը «Հայաստանեայց եկեղեցու աստվածաբանությունը, ըստ հայ շարականի» թեմայով: Գարեգին վարդապետը պաշտոնավարել է դպրեվանքում, որպես ուսուցիչ և հսկիչ, 1956 թ. կոչվել է դպրեվանքի տեսուչի պաշտոնին: 1957-59 թթ. աստվածաբանություն է ուսումնասիրել Օքսֆորդի համալսարանում (Մեծ Բրիտանիա), երկամյա ուսումից հետո ներկայացրել է ավարտաճառ «Քաղկեդոնի ժողովը և հայ եկեղեցին» թեմայով, որը հետագայում հրատարակվել է Լոնդոնում և Նյու Յորքում: Վերադառնալով Օքսֆորդից, 1960 թ. հունվարին Գարեգին վարդապետը վերստանձնել է իր աշխատանքը դպրեվանքում, վարելով տեսուչի պաշտոնը:

Այդ շրջանում Գարեգին վարդապետը գործուն մասնակցություն է բերել մի շարք միջեկեղեցական համագումարների և ժողովների, որպես Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության ներկայացուցիչ: Որպես դիտող, Գարեգին վարդապետը մասնակցում է Վատիկանի երկրորդ ժողովի (1963-65 թթ) երեք հաջորդական նիստերին և անգլիկան եկեղեցու Լամբեթի համաժողովին: 1968 թ. ընտրվել է եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կենտրոնական և գործադիր հանձնախմբերի անդամ, 1975-83 թթ.՝ խորհրդի փոխատենապետ:

1963 թ. հունիսի 16-ին Գարեգին վարդապետն ստանում է ծայրագույն վարդապետության աստիճան: Եպիսկոպոս ձեռնադրվել է 1964 թ. հունվարի 19-ին, իսկ 1973 թ. ապրիլի 26-ին՝ արքեպիսկոպոս: Կարևորելով երիտասարդության դերը, 1963 թ. հիմնադրել է Հայաստանյայց եկեղեցու համալսարանական ուսանողների միությունը:

Տես # էջ 2

Կառավարության արդյունավետ կառույցի որոնումը

Անձե՞րն են որոշիչը, թե՞ պաշտոնները

ՆԱՐԻՆԵ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

Հայաստանի Սահմանադրության համաձայն, որի հերթական տարեդարձը կնշենք երկուշաբթի, կառավարության ղեկավարը՝ վարչապետը, տեղակալներ չունի, բայց փոխվարչապետների կարգավիճակի անհրաժեշտության մասին դատողությունները գնալով առարկայանում են: Դեռևս Արմեն Դարբինյանի վարչապետության օրոք փորձ արվեց ինչ-որ կերպ լրացնել այս բացթողումը, և տարածքային կառավարման հարցերի ու արտադրական ենթակառուցվածքները համակարգող նախարարների պաշտոններ սահմանվեցին, որոնք էլ համարվում էին դե ֆակտո փոխվարչապետներ: Հայաստանի ութերորդ կառավարության կազմում այս երկու վեր կամ գերնախարարական պաշտոններին գումարվեցին ևս երկուսը՝ օպերատիվ հարցերի և պետական եկամուտների: Փաստացի տնտեսական քաղաքականության համակարգումը և ուղղորդումը ողջ հանրապետության տարածքում մեկ է իրականացնելու այս չորս նախարարությունները, որոնց ղեկավարմամբ գործելու են արդեն գոյություն ունեցող կառույցները՝ էներգետիկա, արդյունաբերություն, գյուղատնտեսություն, բնապահպանություն և այլն: Վազգեն Սարգսյանի կառավարությունում այս գերնախարարությունները գլխավորում են Վահան Շիրխանյանը (արտադրական ենթակառուցվածքների համակարգում), Լեոնարդ Պետրոսյանը (օպերատիվ հարցեր), Խոսրով Հարությունյանը (տարածքային կառավարում) և Սմբատ Այվազյանը (պետական եկամուտներ):

Տես # էջ 2

Գյուլուզադե. Հակամարտությունը կլուծվի Ռուսաստանի ազդեցության թուլացման դեպքում

ԲԱՔՈՒ, 29 ՅՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՖ. Հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորմանը խոչընդոտող ամենամեծ գործոնը Ռուսաստանն է: Քանի դեռ Ռուսաստանի ազդեցությունը տարածաշրջանում չի թուլացել, հակամարտությունը չի կարգավորվի, հունիսի 28-ի երեկոյան հայ և վրացի լրագրողների խմբի հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարել է արտաքին քաղաքականության գծով Ադրբեջանի նախագահական խորհրդական Վաֆա Գյուլուզադեն: Պետխորհրդականը գտնում է, որ Ռուսաստանն օգտագործում է Հայաստանին որպես Ադրբեջանի վրա ճնշելու միջոց: Ռուսաստանի քաղաքականությունն ուղղված է Կովկասյան տարածաշրջանի վրա վերահսկողության հաստատմանը: «Այդ հակամարտությունը փաթաթել են մեր վզին, մենք պատրաստ ենք լուծել, համոզված ենք, որ մենք վաղ թե ուշ կհասնենք դրան», նշել է Վաֆա Գյուլուզադեն:

Մեկուկես ժամ տևած զրույցի ընթացքում պետխորհրդականը պատասխանել է լրագրողների բազմաթիվ հարցերին, որոնք առնչվում էին տարածաշրջանի իրավիճակին և ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հեռանկարներին: Հանդիպումն ընթանում էր «ԶԼՄ-ների անկախության ծրագրի» շրջանակներում, որն իրականացնում է ժողովրդավարության պաշտպանության ամերիկյան ինստիտուտը: Ներկայումս Կովկասյան երեք երկրների լրագրողների խումբը Բաքվում այդ ծրագրի շրջանակներում սեմինար է անցկացնում:

«Վախճանվեց Արևելքում Հռոմի պապի դաշնակիցը», հայտարարել է Վատիկանը

ՎԱՏԻԿԱՆ, 29 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ. Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ն վախճանվեց՝ չհասցնելով իրականացնել Հայաստանում Հռոմի պապին ընդունելու իր երազանքը: Վախճանվեց Արևելքում պապի դաշնակիցը: Այսպես մեկնաբանեց Հայ առաքելական եկեղեցու առաջնորդի վախճանի լուրը Վատիկանի մամուլի ծառայությունը:

Նույն ծառայությունում ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին ասել են նաև, թե առաջիկա հինգշաբթի Հայաստան պիտի այցելեր կարդինալ Էդվարդ Քասիդին, որպեսզի պապի անձնական ուղերձը հանձներ:

Այդ այցն ամենայն հավանականությամբ կկայանա, սակայն այժմ կարդինալի առաքելությունը այլ կլինի. նա կաթողիկոսի մահվան կապակցությամբ հայերին կփոխանցի Հովհաննես Պողոս 2-րդ պապի ցավակցությունները, հայտնել են Վատիկանի մամուլի ծառայությունում:

[illegible]

Անկարայի պետանվտանգության դատարանը մահապատժի դատապարտեց Օջալանին. Թուրքիան ցնծում է

ԱՆԿԱՐԱ, 29 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ. Անկարայի պետական անվտանգության դատարանը օրենքից դուրս հայտարարված Քրդական աշխատավորական կուսակցության ղեկավար Աբդուլլահ Օջալանին այսօր դատապարտեց առավելագույն պատժամիջոցի՝ մահապատժի: Մարմարա ծովի Իմրալը կղզում ավարտված դատավարության արդյունքում դատավորը միաձայն կայացրեց Թուրքիայի քրեական օրենսգրքի 125-րդ հոդվածի հիման վրա «հայրենիքին դավաճանելու և պետության ու նրա ամբողջականության դեմ ուղղված հանցագործություններ կատարելու» համար:

Ամբողջ Թուրքիան այսօր ցնծում է քրդական կուսակցության ղեկավար Աբդուլլահ Օջալանի նկատմամբ կայացված մահավճռի առթիվ: Դատավճռի մասին առաջինն իմանալով, զոհված զինծառայողների Սուղանիում գտնվող հարազատներն ու մերձավորները արցունքներն աչքերին երգելով Թուրքիայի ազգային հիմնը, ծափ էին տալիս և վանկարկում. «Օջալանի մահը տոն է ի պատիվ զոհվածների: Հերոսները չեն մեռնում, հայրենիքն անբաժանելի է: Իմրալըն կդառնա Օջալանի գերեզմանը»:

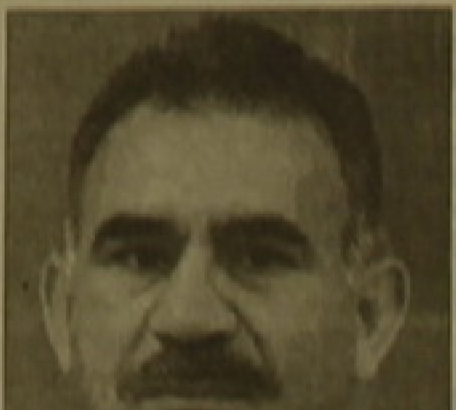

Թուրքիայի վարչապետ Բյուլենթ Էջևիթը չի ցանկացել մեկնաբանել դատարանի վճիռը, բայց հույս հայտնեց, որ այն համապատասխանում է ժողովրդի սպասելիքներին: Լրագրողների այն հարցին, թե ինչպե՞ս կզարգանան վճռաբեկ դատարանում և խորհրդարանում դատավճռի հաստատման հետ կապված հետագա իրադարձությունները, նա պատասխանեց, որ «այդ մասին խոսելը վաղ է»:

Օջալանն արտաքուստ հանգիստ ընդունեց մահավճիռը և ոչինչ չասաց: Մինչդեռ երեկ հանդես գալով վերջին խոսքով, նա հայտարարել էր, որ համաձայն չէ հայրենիքին դավաճանելու մեղադրանքի հետ. «Ես համարում եմ, որ ծառայում էի հանուն ազգի միասնության և ազատության: Ես չեմ դավաճանել Թուրքիային, այլ հանդես էի գալիս հանուն ժողովրդավարական հանրապետության», ասել էր մեղադրյալը: Օջալանը կրկնել էր ավելի վաղ արված այն հայտարարությունը, որ պատրաստ է ավանդ ներդնել «քրդական հիմնահարցի» կարգավորման մեջ, ընդգծելով, որ «երկրի առաջադեմ ապագան պատերազմի մեջ չէ, այլ խաղաղության»:

digitised by A.R.A.R.@

Վախճանվեց Գարեգին Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոսը

Սկիզբը էջ 1

Այդ տարիներին աստվածաբանություն, գրականություն, դասախոսություն ու ճառախոսություն է դասավանդում ՀԲԸՄիության Զարուհի Հակոբյան երկրորդական վարժարանում, Բեյրութի Համազգայինի Նշան Փալանջյան ճեմարանում, Բեյրութի համալսարանական քոլեջում եւ Ամերիկյան համալսարանում:

1971 թ. փետրվարի 24-ին Գարեգին եպիսկոպոսն ընտրվում է Իրանա-Հնդկաստանի թեմի առաջնորդ (Նոր Ջուղա, Սպահան, Իրան): 1973 թ. հունիսի 21-ին ձեռնադրվում է Կիլիկիո կաթողիկոսի աթոռակից Հայոց ամերիկյան արեւելյան թեմում (Նյու Յորք): Մեկ տարի հետո ընտրվում է այդ թեմի առաջնորդ:

1977 թ. մայիսի 22-ին ընտրվում է Մեծի տանն Կիլիկիո աթոռակից կաթողիկոս, Խորեն Ա կաթողիկոսի կենդանության օրերում: Վերջինիս վախճանվելուց հետո, 1983 թ. փետրվարից ի վեր գործել է որպես Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոս:

Այստեղ պետք է հիշեցնել, որ պատմական հանգամանքների բերումով Հայ առաքելական եկեղեցու նվիրապետական աթոռները չորսն են. Էջմիածնի Մայր աթոռի գլխավորությամբ, բացի որից գործում են երեք ինքնուրույն աթոռներ. Բեյրութի արվարձան Անթիլիասում գտնվող Կիլիկիո կաթողիկոսությունը, Երուսաղեմի ու Կոստանդնուպոլսի պատրիարքական աթոռները, որոնք գլխավորում են համապատասխանաբար Երուսաղեմի հայոց պատրիարքը եւ Կոստանդնուպոլսի հայոց պատրիարքը:

Հայ եկեղեցու ներքին առճակատման մասին

Էջմիածնի փոխհարաբերությունները Կիլիկիո կաթողիկոսության հետ սկսեցին բարդանալ հատկապես 1956 թ.-ից սկսած: Այդ հակասության հիմքում ընկած դրդապատճառները քաղաքական էին: Սառը պատերազմի տարիներին Անթիլիասին քաղաքական եւ ֆինանսական աջակցություն էր ցույց տալիս Դաշնակցությունը, որը չէր ընդունում խորհրդային Հայաստանը, բացահայտ թշնամաբար էր վերաբերվում ԽՍ Միությանը, իսկ Էջմիածնի նկատմամբ հանդես էր բերում ոտնձգություններ: Այս պայմաններում Անթիլիասը սկսեց ինքնակամ ընդլայնել իր իրավասության սահմանները, որը պատմականորեն սահմանափակված էր Լիբանանով, Սիրիայով (Դամասկոս եւ Հալեպ) եւ Կիպրոսով, խլեց ենթարկելով նաեւ հայ եկեղեցու թեմերը Իրանում եւ Վենեսուելայում եւ ստեղծելով «զուգահեռ» թեմեր Հունաստանում, Հորդանանում, ԱՄՆ-ում եւ Կանադայում: Էջմիածնի դեմ ուղղված նման խմբավորիչ գործունեության արդյունքում այդ երկրներում մինչեւ այժմ գործում են հայ եկեղեցու երկուական թեմեր, որոնցից մեկը ենթարկվում է սբ. Էջմիածնին, մյուսը՝ Անթիլիասին: Հետագայում առանց համաձայնեցնելու Էջմիածնի հետ, Կիլիկիո աթոռից հայրապետական պատվիրակ նշանակեցին Քուվեյթում, որը միաժամանակ հանդիսանում է հոգեւոր հովիվ Պարսից ծոցի այլ երկրներում, մասնավորապես Արաբական էմիրություններում բնակվող հայության համար: Վերանկախացման տարիներին, հատկապես 1988-ի ավերիչ երկրաշարժից հետո, երբ Ամենայն հայոց Վազգեն Ա կաթողիկոսը եւ Կիլիկիո Գարեգին Բ կաթողիկոսը մի քանի անգամ հանդիպեցին, հարաբերությունները փոխվեցին դրական ուղղությամբ, [illegible] հայ եկեղեցու ներսում առանձնացումը պահպանվում է առ այսօր: Թերեւս նաեւ այդ հանգամանքը հաշվի առնելով էր, որ 1995 թ. ապրիլի Ազգային եկեղեցական ժողովի նախօրեին Հայաստանի այն ժամանակվա նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հանդես եկավ հայտարարությամբ. «Ամենայն հայոց կաթողիկոսի ամենաարժանի թեկնածուն Գարեգին Բ վեհափառն է»: Հանրապետության նախկին ղեկավարը փաստել էր Գարեգին Բ-ի «աստվածաբանական պատրաստվածությունը, հմտությունը, դիվանագիտական հմտությունները եւ վարչական կարողությունները»: Լ. Տեր-Պետրոսյանի կարծիքով, նրա ընտրությունը կարող էր օժանդակել երկու հայ առաքելական եկեղեցու նվիրապետական միասնության վերականգնման, ինչպես նաեւ ամենայն աշխարհի հայության հարաբերությունների կարգավորման հիրավի համազգային գործում: 11 տեսական ղեկավարության նման դիրքորոշումը վճռորոշ դեր խաղաց Ազգային եկեղեցական ժողովի արդյունքների համար, երբ 1995 թ. ապրիլի 4-ին Գարեգին Բ Կիլիկիո կաթողիկոսը դարձավ Ամենայն հայոց կաթողիկոս ընդունելով Գարեգին Ա անունը: Ի դեպ, 11 նախագահի հայտարարությունից հետո, **«Ազգ»** թերթը մեծ հոդված էր տպագրել «Կացնի հարվածով եկեղեցական տագնապը չի լուծվի» վերնագրով, որում արտահայտված մտավախությունները հաստատվեցին հետագայում:

Պատմությունը թողնենք Գարեգին Ա կաթողիկոսի գործունեության գնահատականը, նշենք միայն, որ իր գահակալության առաջին երեք տարիներին Վեհափառը եռանդուն աշխատանք ծավալեց, կատարեց հովվապետական այցելություններ մի շարք երկրներ, հանդիպեց տարբեր պետությունների եւ կառավարությունների ղեկավարների հետ: Նա արժանացավ Լիբանանի, Ռուսաստանի, Ֆրանսիայի բարձրագույն պետական շքանշաններին, ինչպես նաեւ եկեղեցու ամենաբարձր պարգեւին: Անցյալ տարվա սեպտեմբերի 29-ին Վեհափառը ընտրվեց Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի պատվավոր անդամ, Երեւանի պետական համալսարանը նրան շնորհեց պատվավոր դոկտորի կոչում:

Կաթողիկոսը [illegible] օգնության կազմակերպման գործում, հոգեւոր սփոփման ուղղությամբ: Ուստի պատահական չէ, որ 1997 թ. ապրիլին Գյումրիի փողոցներից մեկը վերանվանվեց Գարեգին Ա-ի անունով:

Շարունակելով իր գործունեությունը միջեկեղեցական էկումենիկ կապերի բնագավառում, 1996 թ. դեկտեմբերին Գարեգին Ա-ն այցելեց Վատիկան, ուր Հռոմի կաթողիկե եկեղեցու պետ Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս Բ-ի հետ ստորագրեց համատեղ հռչակագիր, որը, սակայն, միանշանակ չընդունվեց ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ սփյուռքում:

Վեհի հիվանդությունը

Անցյալ տարվա գարնանը Վեհափառի բերանի խոռոչում լեզվի տակ հայտնաբերվեց չարորակ ուռուցք: Մայիսին նա մեկնեց բուժման Նյու Յորք: Այնտեղ հոկտեմբերի 12-ին նա ենթարկվեց ուռուցքի հեռացման լրջագույն վիրահատության: Այս տարվա փետրվարի 5-ին Գարեգին Ա-ն ենթարկվեց նոր, ինչպես հայտնեց Մայր աթոռը, ոչ մեծ վիրահատության Ամերիկայում: Կաթողիկոսը, որը միշտ այլեւս [illegible] կարողություններով, զրկվեց լեզվի մի մասից, հետեւաբար խոսելու հնարավորությունից, եւ օրգանիզմի [illegible] միջոցով: Սկսած մայիսից ծանր հիվանդությունն իր մասին զգացնել տվեց նոր ուժով: Վերջին ամիսներին նա այլեւս [illegible] մահճակալից: Կաթողիկոսի մոտ էին մշտապես իր հարազատները եւ բժիշկները:

Իր հիվանդության ընթացքի մասին հայտարարեց ինքը կաթողիկոսը, 1998 թ. նոյեմբերին Նյու Յորքից հղած հայրապետական սրբատառ կոնդակի մեջ, որում հայտնեց Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ գերաշնորհ Տ. Գարեգին արք. Ներսիսյանին կաթողիկոսական ընդհանուր փոխանորդ նշանակելու մասին: Արքեպիսկոպոսը պետք է վարեր եկեղեցու վարչական գործերը Վեհափառի հիվանդության օրերում:

Ինչպես է ընտրվում կաթողիկոսական տեղապահը, իսկ հետագայում կաթողիկոսը

Ինչպես նախատեսված է Հայաստանի Հանրապետության եւ ներքին սփյուռքի տարածքի վրա գործող Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցու կանոնադրությամբ, Մայր աթոռի երիցագույն արքեպիսկոպոսը կամ եպիսկոպոսը խառը ժողովի է հրավիրում Գերագույն հոգեւոր խորհրդին (ԳՀԽ) եւ եպիսկոպոսական ժողովին, որոնք ընտրում են կաթողիկոսական տեղապահ: Ըստ նույն փաստաթղթի, վերջինս վարում է կաթողիկոսարանի ընթացիկ գործերը, կազմակերպում նոր կաթողիկոսի ընտրությունը եւ նախագահում է Ազգային եկեղեցական ժողովում, որը, համաձայն համապատասխան կանոնադրության, ընտրում է Ամենայն հայոց կաթողիկոսին: Հիշեցնենք, որ ԳՀԽ-ն կաթողիկոսին կից խորհրդատու մարմին է, որը, ի տարբերություն երբեմնի Սինոդի, կազմված է ոչ միայն բարձրաստիճան հոգեւորականներից, այլեւ 4 աշխարհականներից: Ուրեմն այս միացյալ ժողովը պետք է ընտրի կաթողիկոսական տեղապահ: Մեզ հայտնի չէ, թե ինչպես է մասնակցելու այդ ժողովին ԳՀԽ-ի անդամ Տ. Ասողիկ եպս. Արիստակեսյանը, որն անցյալ տարվա հուլիսից գտնվում է կալանքի տակ քրեական մեղադրանքով:

Ազգային եկեղեցական ժողովը պետք է գումարվի կաթողիկոսի մահվան օրվանից ոչ շուտ քան վեց ամիս եւ ոչ ուշ քան մեկ տարի ժամկետում: Դրան պետք է մասնակցեն, այսպես ասած, ի պաշտոնե ԳՀԽ-ի անդամները, եպիսկոպոսաց դասը եւ բոլոր թեմական առաջնորդները, ինչպես նաեւ Հայ եկեղեցու ինքնուրույն աթոռների գահակալները՝ Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոսը, Երուսաղեմի եւ Կոստանդնուպոլսի հայոց պատրիարքները: Բացի այդ, ժողովի պատվիրակների թվում պետք է լինեն Մայր աթոռի, Կիլիկիո աթոռի եւ զույգ պատրիարքությունների միաբանական ներկայացուցիչներ: Դրա հետ մեկտեղ, թեմերից յուրաքանչյուրը պետք է ընտրի աշխարհական կամ եկեղեցական պատվիրակներ. յուրաքանչյուր 25 հազար հավատացյալներից առնվազն 30 տարեկան մեկական պատվիրակ: Ընտրվում է նաեւ պատվիրակի փոխանորդ՝ հիվանդության կամ չնախատեսված հանգամանքների ժամանակ նրան փոխարինելու համար: Այսպիսով, Ազգային եկեղեցական ժողովին կմասնակցեն մոտ 400 հոգի, որոնց լիազորությունները պետք է հաստատի ԳՀԽ-ն:

Պետական ղեկավարության ցավակցությունը

Հայաստանի Հանրապետության նախագահը, Ազգային ժողովը եւ կառավարությունը երեկ երեկոյան մահազդ հրապարակեցին Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Առաջինի վախճանվելու կապակցությամբ եւ ցավակցություններ հայտնեցին համայն հայությանը: Ստեղծվել են Վեհափառ հայրապետի հուղարկավորության եկեղեցական եւ պետական հանձնաժողովներ:

Տեղեկացնենք նաեւ, որ հանրապետության նախագահը չեղյալ համարեց Զալցբուրգ (Ավստրիա) կատարելիք այցը, որտեղ մասնակցելու էր Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի երկրների տնտեսական ֆորումին:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԵՎՈՆՅԱՆ,
ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակից
«Ազգ»-ի համար

ԴԻՏԱՐԿՈՒՄ

Կառավարության արդյունավետ կառույցի որոնումը

Սկիզբը էջ 1

[illegible] Ֆինանսների նախարարության [illegible] կառավարության կազմում [illegible] օղակներից մեկն է, [illegible] Ֆինանսների նախարարության [illegible] Ֆինանսական [illegible] Ֆինանսների [illegible] Լեւոն Բարխուդարյանը, [illegible] Գերնախարարությունների [illegible]

Կառավարության արդյունավետ [illegible]

Պետական եկամուտների նախարար [illegible] «Ազգին» [illegible] 10 օրից պետք է [illegible] կառավարության [illegible]

[illegible]

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է [illegible]
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի խմբագրական խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ԱՐԱՄ ԳՈՐԵԱՆ / հեռ. 562663
Համակարգչային
ծառայություն / 562041
Apple Macintosh
համակարգչային համակարգը
«Ազգ» թերթի
[illegible] «Ազգին» [illegible] է
[illegible]
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor in chief
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetutian st.
Yerevan, Armenia 375010

digitised by A.R.A.R.@

Ընթացիկ

[illegible]

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Գլխավորը ժողովրդի վստահությունը վերականգնելն է

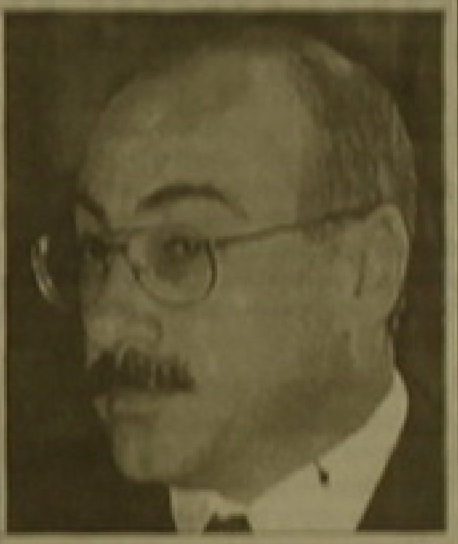

[illegible]

ԼՂՀ ԳԱՂՏՆԻ ՍԱՐՔ

Տագնապալի զարգացումներ Ղարաբաղում

[illegible]

Իշխանափոխությունն սկզբունքորեն ավարտվե՞լ է

[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

զվարճանայրեր

– Ինչո՞վ կբացատրէք խաղատների քանակի անընդհատ աճը։

– Համենայն դեպս ոչ հայկական բարենպաստ պայմաններով։ Սակայն մինչ հայերին անդրադառնալը անհրաժեշտ եմ համարում հստակորեն տարբերակել խաղատուն, խաղասրահ եւ բինգո հասկացությունները։ Խաղատունը սեղանի մոլախաղերով հաստատություն է, խաղաս[...]թյամբ են գոյատեւում, մի մասն էլ փակվում է։ Այսօր մայրաքաղաքի 17 խաղատներից համեմատաբար ակտիվ են գործում 5-ը, այնտեղի տրամադրությունն է, առանց ճոխատակարգված ուզում են վերացնել խաղատները։ Հարկերը, որոնցով ծանրաբեռնել են խաղատները, վերջիններիս իրական եկամտին անհամապատասխան, կամայական թվեր են, որանցում բացակայում է տնտեսական հաշվարկը։ Դրանք հարկում են, միայն վնասակար կողմերը փնտրում։ Սակայն խաղատների նկատմամբ ոչ մի օգուտ չի բերի ոչ հայկական, ոչ էլ արտասահմանյան տնտեսության։ Կարգավորելով խաղատների հանդեպ խտրողական ժամանակաշրջանից եկած բարդույթը, միշտ այս բիզնեսն ընկալենք լոկ որպես տնտեսության զարգացման ճյուղ, որին հոգածություն ու բարենպաստ պայմաններ են անհրաժեշտ։ Խոշոր գումարներ տարվել կամ պարտվել շատ ընկնել, սակայն նույնտիպի հաջողությամբ կարող էին ծախսվել առեւտրով կամ որեւէ այլ գործով զբաղվելիս հարցին այս տեսանկյունից, չգիտես ինչու, չեն մոտենում։ Վերջ ի վերջո, խաղի օրենքը ոչ միայն շահում, այլեւ տանուլ տալ է ենթադրում, խաղն ինքնին եղել ու մնում է անընդհատ հեռանկար է։ Սակայն իմ աշխատանքային փորձի ընթացքում (...)ուցին հայերն եմ անում։

– Բայց չե՞ք գտնում, որ խաղի տեսքի եւ խաղատների մասնակիության առումով իրավացի են հասարակության մտահոգությունները, այդ թվում՝ մեր թերթի։

– Մեր գործարար ծրագրերում չենք բացառում խաղից դուրս խաղային համայնք ստեղծելու գաղափարը, սակայն առայժմ ժամանակություն ունենք, թե դեռեւս չենք հասել դա[...]

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Խաղատուն. Շահելու եւ տարվելու հարափոփոխ բիզնեսը ձեւավորման ճանապարհին

«Խաղատները ոչ թե աղճատում, այլ գեղեցկացնում եւ եվրոպականացնում են Երեւանը», ասում է խաղային բիզնեսի ասոցիացիայի նախագահ Արմեն Ստեփանյանը։ Հունիսի 15-ին «Ազգում» լույս տեսած «Խաղատներով ողողված Երեւանն» հոդվածը, ուր տողերիս հեղինակն անդրադարձել էր մայրաքաղաքում խաղային բիզնեսի կառույցների համակարգված կերպով աճին, անհնար չմնաց նախ եւ առաջ իրենցից խաղային բիզնեսով զբաղվող մեր գործարարներից։ Համեմատական ավելի մեծությունը, որով արձագանքեցին հոդվածին, հեշտորեն հնարավորություն ընձեռեց ծանոթանալու վերջերս Հայաստանում ստեղծված խաղային բիզնեսի ասոցիացիայի նախագահ Արմեն Ստեփանյանի հետ առաջիններից մեկին, ով պատրաստակամություն հայտնեց այլ գործարարների հետ ավելի պարզ դարձնել մեր հրատարակման փոխարեն խոսել խաղային բիզնեսի մասին։

րահը խաղամեքենաներով։ Այսօր Հայաստանում արտոնագրված խաղատների թիվը 17 է, խաղասրահներինը 53։ Այժմ դիտարկենք խաղատներն ու խաղասրահները «տարբերակող» տեխնիկական օրենքի անհեթեթությունը, որպես խաղասրահ են արտոնագրվում այն հաստատությունները, ուր ավտոմատների թիվը չի հասնում 20-ի, իսկ որպես խաղատուն՝ երբ դրանց թիվը գերազանցում է 20-ը։ Բացի այդ, տարբերակում են խաղասեղանի առկայությամբ. անգամ մեկ խաղասեղանի դեպքում հաստատությունն ինքնաբերաբար դառնում են խաղատների շարք։ Այս մեխանիզմն արդեն խառնաշփոթության տեղիք է տալիս, որի լուրջ համընդգրկուն լուծումն էլ խաղատների ու խաղասրահների արտոնագրման համար սահմանված գումարային տարբերությունն է։ Խաղատան համար վճարում են 6000 դոլար, խաղասրահի համար 600. 10 անգամ պակաս։ Օրինակ, եթե որեւէ մեկը 19 խաղամեքենայով հաստատություն է բացել, ուրեմն վճարում է ընդամենը 600 դոլար, իսկ մյուսի մեքենաների թիվը 21 է, ուրեմն վճարելու է 6000 դոլար. հաստատությունը կոչելով խաղատուն։ Այստեղից էլ խառնվում են խաղատան եւ խաղասրահի հասկացությունները։ Օրենքը հստակեցման կարիք ունի նաեւ այն պատճառով, որ խաղասրահները սահմանային սահմանափակում չեն ենթադրում, իսկ խաղատներ միջեւ 21 տարբերակների մուտքն արգելված է, ինչն էլ խտրական վերաբերվում ենք։ Խաղասրահի դասը խաղատուն գրելով նախ եւ առաջ այցելուների հաշվին ենք սխալ հունով ուղղում։ Մեր ասոցիացիայի ստեղծման հիմնական նպատակներից մեկն օրենքի կարգավորումն է։

Վերադառնալով խաղային կառույցների հանդեպ տարվող հարկային քաղաքականությանը ասեմ, կիրառվածներն, որ, անշուշտ, մեծ հարկերը չեն դրանց ավելացման պատճառը։ Խաղատան յուրաքանչյուր սեղանի համար տնօրենությունն ամիսը 3000 դոլար հարկ է վճարում։ Արդյունքում եթե տվյալ խաղատանը սեղանների թիվը չորս է, ուրեմն հաստատությունը ոչ միայն ամեն ամիս համալրում է 12 հազար դոլարով։ Խաղատների հանդեպ կիրառում են հաճախակի ստուգումներ ու բարձր հարկային տոկոսադրույքներ, ինչ չի հետեւանքով դրանք մեծ դժվարություն[...]

Դրական ենք գնահատում, որ հստակեցված են հարկային չափանիշները, սակայն, միաժամանակ, դրանք տագնապ են հարուցում։ Արդեն դիտարկում ենք խաղային բիզնեսի շատ կառույցների լուծարումը (թեկուզ չկա չարիք առանց բարիքի, որովհետեւ այդ կառույցների որոշ հանակի դուրս մղումը մրցակցությունից հավասարակշռում է մեր շուկան, որն առանց այդ էլ մեծ չէ)։ Ցավալի փաստ է խաղատներին այսօր վտանգ է սպառնում։

Այնուամենայնիվ, դրանց թիվը հետզհետե աճում է... Մեր բացատրությունը համարում եմ ոչ թե այն, որ մեր բիզնեսը ծաղկում է, այլ, ավելի շուտ, որեւէ գործ ձեռնարկելիս մոդայիկ դարձած ուղղությունների հետեւելը գործարարներ, տեսնելով, որ հարաբերում խաղատներ են բացվում, բնականաբար ենթադրում են, թե այդ բիզնեսը վաս չի ընթանում, եւ միմյանցից օրինակ վերցնելով, իրենք էլ են խաղային բիզնեսի կառույցներ բացում։ Այս աճը տրամաբանությունից զերծ, տարերային ու խաբուսիկ է. բախվելով բարձր հարկերին եւ չկարողանալով դիմակայել խաղատները նույնման տարերայնորեն էլ կարող են փակվել կամ վերածվել առեւտրական որեւէ կառույցի։ Կանխատեսում այդպես էլ պատահում է։

– Ձեր փաստարկներից հետեւում է, որ խաղային բիզնեսի կառույցները փոխ եկամուտո՞վ են աշխատում...

– Հարկերն ու աշխատավարձերը վճարելուց հետո մնացած շահույթն իրոք մեծ չէ։ Պետական մարմիններում, ի վերջո, մոռանում են, որ խաղատները ոչ միայն համայրում են բյուջեն, միայն այս տարի խաղային կառույցներից ստացած գումարը կազմել է մի քանի հարյուր հազար դոլար, այլեւ բարձր աշխատավարձերով աշխատատեղեր են ապահովում։ Յուրաքանչյուր խաղատուն ունի 30-40 անձից բաղկացած աշխատակազմ։ Խաղատների հանդեպ խուլ բռնամանով լցված մարդիկ

Խաղատունը սովի ժամանցի վայր է եւ ոչ թե, ասենք, քծնաբիզնեսին հավասար մի երեւույթ, որի դեմ անհրաժեշտ է պայքարել։

Չգիտես ինչու, բերահավատության ու ճնշատության են արժանանում վիճակախաղերը։ Բինգոն, օրինակ, նույն լոտոն է, որը կար նաեւ խորհրդային ժամանակաշրջանում, պարզապես այն տարիներին ավելի շատ տարին առած մարդկանց զվարճանքն էր, իսկ ներկայումս «երիտասարդացել» է, քանի որ ժամանցի ամենամատչելի ձեւերից է, եւ այստեղ հաճախում են միջանկյալ կամ ընտանիքով անկախ տարիքային, խավային կամ սոցիալական տարբերություններից։ Խորհրդային տարիներին բնակչության մասնակցությունը վիճակախաղերին (սպրինտ, սպորտլոտո եւ այլն) պետության կողմից սեփականության բնույթ էր կրում։ Եվ մարդիկ մասնակցում էին։ Իսկ հիմա, երբ նույն վիճակախաղերը մասնավոր հիմունքով են իրականացվում, շատերը ոգորում են, շահումների համակարգում անընդհատ ինչ-որ խաբեություններ ու կեղծիքներ փնտրում։

Ինչ վերաբերում է խաղատներին, ապա դրանց ավելացումը դեռեւս չի նշանակում, թե բարձրացել է մոլախաղի հանգամանքը այդ հաստատություններ այցելող բնակչության սոցիալական վաս կամ լավ վիճակն, բաց խ, ինչ է անդրադառնում խաղային բիզնեսին։

– Բնակչության քանի՞ տոկոսն է այսօր կանոնավորապես այցելում խաղատներ։

– Այդ թիվն այնքան չնչին ու ծիծաղելի է, որ տոկոս չի կազմում։ Երեւանում ունենք 40-50 մշտական այցելուներ, որոնք պրոֆեսիոնալ խաղացողներ են, եւ խաղն է նրանց ապրուստի միջոցը։ Խաղամոլների դասը, որ գոյություն ունի եւ ճանաչված է ողջ աշխարհում, աստիճանաբար ձեւավորվում է նաեւ Հայաստանում։ Նրանք միշտ էլ ճշգրիտ հաշվարկում են, թե որտեղ են խաղալու, որտեղ գումարով եւ այլն։ Մշտական այցելուների մյուս շերտակարգը ներկայացնում են անձինք, որոնք բավականաչափ հարուստ են ավելորդ գումարը խաղի մեջ ներդնելու։

Խաղատներն անհրաժեշտություն են նաեւ զբոսաշրջիկների համար, որոնց չես կարող ստիպել բավարարվել միայն թատրոններով եւ թանգարանային միջոցառումներով։ Նրանց համար խաղատունը պարտադիր զվարճանք է։

– Սեզամում խաղատների վերաբերյալ կարծիք է տարածված, թե շատ խաղամոլների ընտանիքների հայհոյման պատճառ են դառնում...

– Ինչպես արդեն ասացի, մեր այցելուների զգալի մասը պրոֆեսիոնալ խաղացողներն են կազմում։ Մնացյալ այցելուները կարող են եւ

ընթացքում չեն կարող մտաբերել խաղատան մեղավորությամբ ամուսնալուծության որեւէ դեպք։

Նաեւ համամայն չեմ այն տեսակետին, թե խաղատունը խանգարում է աշխատանք փնտրելուն. մենք չենք կարող մարդկանց, ովքեր հյուրընկալվում են խաղատանը, զրկել ազատ փորձելու հնարավորությունից։

– Նման բարոյական տարածված կարծիք է եւ այն, որ աղջիկների համար անվայել է խաղատանն աշխատելը...

– Իրականում խաղատանն աշխատող կանայք ու աղջիկները շատ ավելի ապահով պայմաններում են, քան գրասենյակներում ու խանութներում աշխատողները։ Ես սա հայտարարում եմ ամենայն պատասխանատվությամբ, քանի որ որեւէ ոտնձգության փաստի կամ դժգոհության չենք բախվել։ Խաղատների տնօրենությունները բարձր են գնահատում իրենց հաստատության հեղինակությունը։

– Խաղային բիզնեսի ասոցիացիան հիմնադրվել է 1998-ի դեկտեմբերին, եւ անդամակցությանն է ԱՊՀ երկրների նույնանուն կառույցների շարժում։ Ինչո՞վ է զբաղվելու ասոցիացիան։

– Խաղային բիզնեսը մեզանում այսօր պատշաճված չէ։ Ասոցիացիայի առաջնահերթ նպատակներից է խաղային բիզնեսի, դրանով զբաղվողների, ինչպես նաեւ այցելուների շահերին հետամուտ լինելը։ Առանց այդ էլ խաղատների հանակով ու ծավալով պայմանավորված գումարների մասնակցությամբ պիտի տեսնեն խաղատուն եղբայրականության թիմային հնարավորություններին։ Փորձարկեք մեզ մոտ գերակշռում են խաղասրահները, ինչը մեր օգտին չի խոսում։ Ընդհանրապես խաղային բիզնեսի համակարգում շատ բացթողումներ ունենք։ Բոլոր հանրապետությունների ասոցիացիաները համագործակցում են սոցիալական համաժողովի կառույցի հետ, իսկ մենք այդ ուղղությամբ առ[...]

դիլերների ու մենեջերների դպրոց, ուր պրոֆեսիոնալներ կպատրաստվեն խաղատներում աշխատելու համար։ Երբ անդրանիկ շրջանավարտները ունենանք, արդեն կընդունենք միայն նրանց համամայն որակավորման ու դիպլոմի։ Բացի այդ հավանաբար երկու ամսից լույս կտեսնի ասոցիացիայի պաշտոնաթերթը, որը 4 էջ է ունենալու եւ կոչվելու է «Օլիմպոս»։ Թերթը լիովին նվիրված է լինելու խաղային բիզնեսին, դրա տարածմանն ու հիմնախնդիրների լուսաբանմանը։ Խաղատների դեմ լից միշտ պոկեն այն խորհրդավոր շղարշը, որը հաճախ մարդկանց չիմացության, հաճախ էլ սնվում մնալու խաղային բիզնեսը կառուցողների ցանկության հետեւանք է։ Վերջիններիս էլ կարելի է հասկանալ. նրանց խուսափելն ապարեզում հայտնվելուց պայմանավորված է հասարակայնության ի սկզբանե բացասական տրամադրվածությամբ։ Ներկայացնելով խաղատների պատմությունը, այսօրվա գործունեությունն ու գործարարներին կփորձենք նաեւ այդ տրամադրությունները ու կառաջացնենք տեղը մեզ լույս։ Խաղատները չպետք է խավարի խորհրդանիշ դառնան նրանց համար, ովքեր այս բիզնեսի վրա կենտրոնացնելով բնակչության ուշադրությունը դրանով իսկ հաղորդում են տնտեսական ու սոցիալական խրախուսումի հիմնահարցերը։

ԱՆԻՏԱ ԲԱԽՇԱՅԱՆ

Հ. Գ. Փորձել հիշեցում Երեւանի դեմքն աղճատել-գեղեցկացնելու կապակցությամբ։ Հունիսի 15-ի հոդվածում որեւէ ձեւով չի նշված, որ խաղատները կամ մասնավոր կից շեն կառույցները խանութներ, հյուրանոցները եւ այլն, վաս են անդրադառնում Երեւանի դիմագծին։ Նշված է սոսկ, որ դրանց շեղումը անհամապատասխան է բնակչության սոցիալական բնութագրին։ Նշված է նաեւ, որ խաղերի բնակչությունն է կորցել իր դեմքը, ինչը մերժում ենք եւ այժմ...

Լուսանկարները [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

Միջազգային

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

Իսլամական կոնֆերանսը եւ ղարաբաղյան հակամարտությունը

Մերձավոր Արեւելքի խաղաղական գործընթացների վրա զգալի է իսլամի անմիջական ազդեցությունը, որով ուրվագծվում է ուժերի նոր հարաբերակցությունը։

Իսլամական ազգայնականության հիմնական նպատակն իսլամական երկրների խաղաղական, տնտեսական, գաղափարական եւ մշակութային ինտեգրացումն է։ Ներկայումս գոյություն ունեն 25-ից ավելի միջազգային իսլամական կազմակերպություններ կառավարական եւ ոչ կառավարական մակարդակով։

Մերձավոր եւ Միջին Արեւելքում առանձնանում է Իսլամական կոնֆերանսը (ԻԿԿ), որն իսլամական աշխարհի ամենախոշոր, միաժամանակ ՄԱԿ-ից հետո ամենաբազմանդամ միջազգային կազմակերպությունն է։ Բնույթով կրոնաքաղաքական է, ձեւավորվել է մահմեդական համերաշխության հիմքի վրա, անդամակցելու իրավունք վերապահվում է միայն իսլամական երկրներին։ Ներկայումս կազմակերպությանն անդամակցում են 55 երկրներ (աֆրիկյան 21, ասիական 12, արաբական 20, եվրոպական 2), որոնց բնակչությունը 1 մլրդ 200 մլն է (աշխարհի բնակչության 21 տոկոսը), ընդհանուր տարածքը 31 մլն քառ. կմ (երկրագնդի շուրջ 23 տոկոսը)։ Դիցյալ երկրներից են Ինդոնեզիան, Թուրքիան, Պակիստանը, Սաուդյան Արաբիան, Իրանը, Սիրիան, Գվինեան, Եգիպտոսը եւ այլք։ ԻԿԿ-ն ընդգրկում է տարածաշրջանային մի շարք կազմակերպություններ։ Տնտեսական համագործակցության կազմակերպությունը (ECO), Պարսից ծոցի համագործակցության խորհուրդը (PGCC) եւ այլն։

Իսլամական կոնֆերանսի ստեղծման լուրջ գործունեություն է ծավալվել 1960-ականներից իսլամական համերաշխություն իրականացնելու եւ իսլամական աշխարհին հուզող խնդիրները լուծելու նպատակով, որոնցից ամենահրատապը Պաղեստինի եւ իսլամական սրբավայրերի պաշտպանության հարցերն էին։ 1969 թ. սեպտեմբերի 22-25-ը Ռաբաթում Մարոկկոյի, Իորդանանի եւ Սաուդյան Արաբիայի միապետների ջանքերով տեղի ունեցավ կառավարական մակարդակով առաջին իսլամական համաժողովը, որին մասնակցում էին 25 իսլամական երկրների առաջին դեմքերը։ 1972 թ. Ջեդդայի III կոնֆերանսում ընդունվեց կազմակերպության կանոնադրությունը, ըստ որի կազմակերպության հիմնական նպատակներն են «անդամ պետությունների միջեւ իսլամական համերաշխության ամրապնդումը, տնտեսական, սոցիալական, մշակութային, գիտական եւ այլ բնագավառներում համագործակցության կազմակերպումը»։ ԻԿԿ-ի գերագույն մարմիններն են պետությունների ղեկավարների երեք տարին մեկ անգամ տեղի ունեցող գագաթաժողովը, արտգործնախարարների ամենամյա կոնֆերանսը, որոնք գումարվում են անդամ երկրում։ Գործադիր մարմինը գլխավոր քարտուղարությունն է, որի նստավայրը գտնվում է Ջեդդայում եւ մնալու է «մինչեւ Երուսաղեմի ազատագրումը»։ ԻԿԿ ներկայիս գլխավոր քարտուղարը Ազեդդին Լարաքին է։ Թեհրանի 1997 թ. դեկտեմբերի գագաթաժողովից հետո Իրանը երեք տարով ստանձնել է ԻԿԿ նախագահությունը։

ԻԿԿ-ին կից գործում է Զարգացման իսլամական բանկը, որի հիմնական նպատակն է «աջակցել իսլամական երկրների ժողովուրդների տնտեսական զարգացմանը համաձայն իսլամական օրենքների» (ըստ Շարիաթի-Ա. Փ.)։ Տնտեսական համագործակցության նպատակն ինտեգրացված իսլամական համայնքն է, որը կնպաստի մեծ տնտեսական բլոկների ստեղծմանը։ Անդամ երկրները պետք է կոորդինացնեն իրենց դիրքորոշումները առանց վնաս հասցնելու իրենց ազգային եւ տարածաշրջանային հետաքրքրություններին։ ԻԿԿ-ին կից գործում են նաեւ իսլամական կրթական, գիտական, մշակութային կազմակերպություններ, մի շարք մասնագիտական հանձնաժողովներ, Իսլամական միջազգային նորությունների գործակալությունը (IINA) եւ այլն։

Միջազգային հարաբերություններում իսլամական տեսությունն ամրագրված է «ումմայի» գաղափարով։ Ումման պաշտոնապես հռչակվել է 1981 թ. Մեքքայի գագաթաժողովի հռչակագրում, ուր նշված է, թե «բոլոր մահմեդականները, թեեւ տարբերվում են լեզվով, մաշկի գույնով, բնակության վայրով, մեկ ազգ են, նրանց կապում է նույն կրոնը, մշակութային նույն ժառանգությունը, ունեն նույն առանձնահատկությունը»։ Նույն հռչակագրում ասվում է, որ իսլամը միակ ճանապարհն է, որ բոլոր մահմեդականներին կարող է տանել դեպի արժանապատիվ եւ ազատ ապագա։

Դրսեւորելով իր նվիրվածությունն աշխարհում խաղաղության եւ արդարության հաստատմանը, ԻԿԿ-ն կարեւորագույն խնդիրներից է համարում մասնակցությունը միջազգային այն կոնֆլիկտների լուծմանը, որոնցում ընդգրկված են մահմեդականները։

Կազմակերպությունն իր համերաշխությունն է հայտնել եւ սատարել Պաղեստինի, Հարավային Լիբանանի, Քաշմիրի, Աֆղանստանի, Կիպրոսի, Սոմալիի, Ֆիլիպինների, Բոսնիայի, Ադրբեջանի մահմեդականներին։ Դիտողի կարգավիճակով ԻԿԿ աշխատանքներին մասնակցում են Կիպրոսի եւ Ֆիլիպինների մահմեդական համայնքները։ 1981 թ. Մեքքայի գագաթաժողովում կոչ է արվել իսլամական աշխարհին հուզող խնդիրները լուծել «ջիհադի» (սրբազան պատերազմ-Ա. Փ.) միջոցով։

ԻԿԿ-ն փորձում է վերահսկել նաեւ միջիսլամական հակասությունները, սակայն Իրան-իրաքյան պատերազմի ընթացքում ԻԿԿ-ին չհաջողվեց ազդել կողմերի վրա։ Այդ պատերազմում, իսլամական երկրները դեռեւս հեռու են վերջնական համախմբումից։

1990-ականներին ԽՍՀՄ-ի փլուզումից հետո, ԻԿԿ-ին անդամակցում են նաեւ միջինասիական հինգ մահմեդական հանրապետությունները եւ Ադրբեջանը, որոնց տրամադրվում են միջոցներ կրոնական հաստատություններ հիմնելու համար, իրականացվում են գիտական, մշակութային, կրթական միջոցառումներ, առաքվում են կրոնական գրքեր։

Ղարաբաղյան հարցի միջազգայնացման պայմաններում, բնական է, Ադրբեջանը կոնֆերանսի միջոցով կրկին շահարկելու էր կրոնական գործոնը, որ հավանության էր արժանանում Սաուդյան Արաբիայի, Պակիստանի եւ մասնավորապես Թուրքիայի կողմից։ Ղարաբաղյան հարցը դիտարկելով իբրեւ հայ-ադրբեջանական հակամարտություն, ԻԿԿ-ն բազմիցս հանդես է եկել հայտարարություններով, որոնցում դատապարտել է Ադրբեջանի նկատմամբ Հայաստանի «ագրեսիան», կոչ է արել Հայաստանին դուրս բերել զորքերը «գրավյալ տարածքներից» միեւնույն ժամանակ հանձնարարելով համապատասխան ատյաններին նյութական օգնություն ցույց տալ ադրբեջանական ժողովրդին։

Միջազգային հարաբերություններում իսլամական գործոնի ակտիվացումը Հայաստանին պարտադրում է նոր մոտեցումներ։ Տարածաշրջանի երկրների հետ երկխոսության եւ փոխըմբռնման միջոցով միայն Հայաստանը կարող է չեզոքացնել իր համար անբարենպաստ միտումները։

ԻԿԿ ոչ նպաստավոր դիրքորոշումը Ղարաբաղի հարցում չի կարող խոչընդոտել անդամ որոշ երկրների հետ ՀՀ միջպետական կապերի զարգացմանը։ Առանձնացնենք, մասնավորապես, արաբական աշխարհը, որ կարեւոր դեր ունի Միջին Արեւելքի ռազմավարական աշխարհաքաղաքական համակարգում։ Ներկայումս Եգիպտոսը, Սիրիան, Լիբանանը հավաստել են իրենց բարեկամությունը եւ համագործակցությունը Հայաստանի հետ։ Պատմական նույն ժառանգությունն ունեցող արաբական երկրների հետ տնտեսական եւ խաղաղական համագործակցությունը Հայաստանին հնարավորություն է տալիս ուժեղացնելու իր դիրքերը մերձավորարեւելյան տարածաշրջանում։ Իրենց հերթին, արաբական երկրները, ինչպես նաեւ Իրանը մտահոգված են պանթուրքիզմի հեռանկարով, Անդրկովկասում եւ Միջին Ասիայում թուրքական գերիշխանությամբ, ԱՄՆ-Թուրքիա-Իսրայել (նաեւ Ադրբեջան) ռազմական համագործակցությամբ։ Այս առումով Հայաստանը վատ գործընկեր չէ։

1997 թ. մայիսի 19-ին Արաբական լիգան հյուրընկալել է ՀՀ արտգործնախարարին, գլխավոր քարտուղար Աբդել Մագիդը վստահեցրել է, թե ղարաբաղյան հակամարտությունը ոչ թե կրոնական, այլ ազգային-քաղաքական կոնֆլիկտ է, եւ արաբական 22 երկրները պատրաստ են բարեկամական հարաբերություններ հաստատել Հայաստանի հետ։ Մեկ այլ առիթով ՄԱԿ-ում Օմանի ներկայացուցիչ Ա. Ալհոսնին ասել է, թե Հայաստանը երբեմն ավելի սերտ կապեր ունի մահմեդական աշխարհի հետ, քան Ադրբեջանը։

Իսլամական օրգանակներից դուրս անդամ երկրների դիրքորոշումները նրբանկատ են փոխվածության, որը նախ եւ առաջ կապված է տարածաշրջանային հետաքրքրությունների հետ։

ԻԿԿ-ի հետ Հայաստանի հետագա հարաբերություններում ցանկալի է ապահովել կոնֆերանսի աշխատանքներին Հայաստանի ներկայացուցչությունը դիտողի կարգավիճակով։ Իր հերթին Իսլամական կոնֆերանսը ղարաբաղյան հարցի արդարացի լուծումը տեսնում է ԵԱՀԿ շրջանակներում տարվող խաղաղության գործընթացում։

ԱՐՄԱՆ ՓԱՇԱՅԱՆ
ՀՀ ԳԱԱ ԱՐԵՎԵԼԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ԲԱՔՈՒ

Հեյդար Ալիեւը վստահում է միայն թուրք բժիշկներին

Լուրեր են տարածվել, որ վերջին օրերս կտրուկ վատացել է Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի առողջական վիճակը, եւ այդ պատճառով Անկարայից Բաքու է ժամանել բժիշկների մի խումբ։ [illegible]

[illegible]

Դաղստանի կուսակցությունները դեմ են հակամարտության ընդլայնմանը

ԴԱՂ., 29 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ [illegible]

[illegible]

«ԿՀՎ-ն Միլոշեւիչի դեմ հեղաշրջում է կազմակերպում»

Հաստատում է [illegible] «[illegible]» իր [illegible] օրվա համարում

Իր «007 գործակալների» «աշխատանքը թեթեւացնելու համար» [illegible]

[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Քրիստոնեական եւ հեթանոսական գաղափարախոսությունների հակադրությունն է ընկած Լեւոն Շանթի «Հին աստվածներ» հանրահայտ դրամայի հիմքում, քրիստոնեական դոգմաների եւ կենսաբրքիս լիարժեք կեցության անհամատեղելիությունը: Շանթի դրամայի առանձնահատկություններից է, որ գրեթե բացակայում է իրար հաջորդող դեպքերի, իրադարձությունների, գործողությունների շարքը: Նրա սյուժեն ավելի շատ ներքին հոգեբանական դինամիզմով է օժտված: Այս պարագայում, առերեւույթ ստատիկ այս գործի բեմադրության մեջ, առավելագույնս կարեւորվում է դերասանական հոգեբանական վարպետ խաղը, հակառակ դեպքում ներկայացումը կդառնա հանդիսատեսի համար անգրավիչ, տաղտկալի: Դրամայում միմյանց են հաջորդում իրական եւ անրջային պատկերները, իրականի կողքին գործում են խորհրդանշական, մտապատրանքային կերպարներ, մի բան, որ բեմական պատկերումը իրագործողի առջեւ դնում է բավականին բարդ խնդիրներ:

...Հանդարտվում է ալեկոծությունը: Սկսվում է Վանահոր եւ Ճերմակավորի երկխոսությունը, որից, սակայն, պարզ չի դառնում, որ Ճերմակավորը Վանահոր ներքին ձայնն է, հոգեկան երկփեղկվածության արտահայտությունը: Ճերմակավորն ավելի շատ ընկալվում է որպես իրական գործող անձ: Ասենք, դա ինչ-որ չափով գալիս է պիեսից եւ սրվում է Սամվել Փիլոյանի Ճերմակավորի այնպիսի մարմնավորման պատճառով, որում ավելի շատ առկա է պատկերը՝ արտաքին տպավորությունը, քան թե կերպարի խորն ապրումը, զգացողությունը: Դա բացատրվում է նաեւ նրանով, որ Լոռենց Առուշանյանի Վանահայրը սկզբում այնպիսի տպավորություն է թողնում, կարծես նրան ոչ այնքան մտահոգում են դավանած կրոնի եւ իսկական արժեքների անհամապատասխանության վերաբերյալ իր տարակուսանքները, որքան դրանք իր վանականներից խնամքով թաքցնելը: Կերպարի զարգացմանը, նրա էության հստակեցմանը զուգընթաց Առուշանյանի խաղը համոզիչ ու վստահ է դառնում: Եվ ներկայացման վերջում հասնում է իր առավելագույն ճշգրտությանը. Վանահայր-Առուշանյանն այստեղ իր հավատի մեջ համոզված մարդու վճռականությունն ունի՝ անգամ իր ապրած անձնական խորը դրամայից:

Ի տարբերություն Վանահոր, մյուս վանականները սովորական մարդիկ են, նրանք իրենց հետ այս կղզին են բերել ծանոթ, քողարկված աշխարհիկ հույզումներն ու մտածողությունը եւ չեն կարող արհամարհել ֆիզիկական կերակուրը, որքան էլ ջանան առաջնությունը տալ հոգեւորին: Իր դրամայում Շանթն առանձնապես չի կարեւորում կյանքի սոցիալ-հասարակական կողմը, բայց հանապազօրյա հացի մասին փոքրիկ հիշեցումը («Քու այդ նոր շինելիք եկեղեցին հաց կուտա՞ մեզի», հարցնում են նրանք Վանահորը), որ ներկայացման մեջ հատուկ ընդգծված է, կենտրոնացնում է ուշադրությունը այս հարցի վրա եւս, խորհելու առիթ հանդիսանում: Այս առումով նշանակալից է Ռազմիկ Խոսրոեւի Ադամ վանականը, որն անմիջական, անկեղծ ու շատ երկրային է ստացվել: Հեգնանքի ու հումորի յուրատեսակ մի շաղախի շնորհիվ կերպարը դարձել է արդի կրոնավորին հիշեցնող հավաքական մի տիպ:

Երբ մյուս վանականները, նույնիսկ մոլեռանդ հավատացյալ Կույրը, Վանահայրն ինքն ապրել են քիչ թե շատ լիարժեք աշխարհիկ կյանքով, ունեցել հաջողություններ եւ ձախողումներ, ապա Աբեղան նույնիսկ անուն չի ունեցել: Նրա հուսահատ փախուստը սեւավոր կեցության ճահճից նրա բարոյական հաղթանակի վկայությունն է, դա լույսի հաղթանակն է խավարի նկատմամբ, կյանքի հաղթանակը: Այս առումով քնքուշ է ներկայացման ավարտական տեսարանը, երբ Աբեղան վեր է համբառնում իր պատրանքային սիրո առարկայի՝ Սեդայի հետ միասին:

Աբեղայի բարդ հոգեբանական կերպարի մարմնավորումը, կարծում եմ, Տիգրան Ներսիսյանի ամենահաջողված դերակատարումն է թատրոնում: Ես ծանոթ եմ նրա խաղին «Համազգային» թատրոնից, Արտիստական թատրոնից, նույն՝ Սունդուկյանի անվան ազգայինից: «Հին աստվածներում» Աբեղայի նրա դերակատարման մեջ, արդեն որոշ չափով առկա են անկեղծ ապրումի անբռնազբոսիկ եւ ինքնաբուխ պոռթկումներ, հոգեբանական խաղ:

Կրոնական դոգմաներին կուրորեն հավատալն ու հետեւելն ի վերջո կարող է մարդուն՝ սովորական մահկանացուին, զրկել տեսնելու ընդունակությունից ոչ միայն մտոք, այլեւ աչոք, սրա փայլուն ապացույցն է Կույր վանականը, որի կերպարի ողբերգականությունն առավել եւս ակնհայտ է Մուրադ Ջանիբեկյանի մարմնավորմամբ: Չնայած որոշ տեսարաններում նրա ուրվականային ներկայությունը փոքր-ինչ անիրական երանգ է հաղորդում այս Կույրին, բայց ոչ մի վայրկյան չես կասկածում իսկական կյանքի նրա նուրբ ու խորն ընկալմանը եւ ամենեւին անսպասելի չես գտնում նրա ապրած ողբերգական երկվությունը ներկայացման վերջում՝ «Իզո՞ւր հանեցի աչքերս...»:

Կքափվեն քարերը, կխորտակվեն հնամենի տաճարները...

Լեւոն Շանթի «Հին աստվածներ» դրամայի բեմադրությունը Գ. Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնում

Կարծում եմ, մարդկային հավատի եւ կյանքի դիլեմայի պատկերավոր մարմնացումն է, որ թեւեր է տալիս այս դրաման բեմադրողների ստեղծագործական երեւակայությանը, դրամա, որը շարունակում է իր հաղթարշավը հայ թատրոնի տարբեր բեմերում շուրջ 9 տասնամյակ:

Ի՞նչ ենք տեսնում Գ. Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնի բեմում:

Աշխարհիկ կյանքի վերաբերյալ վանականների ներքին խռովքը, անուրջները հաճախ վերածվում են երբեմն ողջ բեմը լցնող բազմամարդ ծիսակատարության, խրախճանքի կամ այլ ալեգորիկ տեսարանների՝ հուժկու թափով, շեշտ ու ցնծալից, լույսով, գույներով, պարերով ու բանաստեղծությամբ ալեցուն: Դրանք հանդիսատեսի համար անհամեմատ ավելի գրավիչ են դարձնում ներկայացումը: Սակայն միաժամանակ մի տեսակ նսեմացնում են դերասանական խաղը, փոքր-ինչ ստվեր գցում նրա վրա: Ամենայն հավանականությամբ բեմադրության հեղինակ Վահե Շահվերդյանն այս ալեգորիկ տեսարանները, հատկապես հեթանոսական ծիսակատարության շռնդալից տեսարանը մտահղացել է հեթանոսական առավել կենսահաստատ արժեքների եւ քրիստոնեական հավատի ճգնավորական զուրկ արժեքների հակադրությունն ուժեղացնելու, ընդգծելու նպատակով՝ Վահագնի ու Աստղիկի փառաբանության ծիսակատարությանը մասնակցում են հանդիսատեսի աչքի առաջ իրենց սեւ սքեմները վար նետած վանականներն իրենք: Սակայն, քանի որ մենք այդպես էլ չենք տեսնում այդ վանականներին իրենց մռայլ ու սառը խցերում, խաչելության առջեւ ծնրադրած անվերջ աղոթելիս, տաղտկալի ժամասացության պահին, ինչպես պատկերված է Շանթի պիեսում, այսինքն՝ քանի որ ներկայացումից հիմնականում բացառված է բուն քրիստոնեական հավատի թելադրած արժեքների պատկերումը (դրա մասին միայն խոսում են), ապա ներկայացման մեջ, ասես, միաձուլվել են դրամայում առկա իրականն ու երազայինը, իրական ու պատրանքային կերպարները, աշխարհները, փոքր-ինչ մեղմացվել է քրիստոնեական կրոնի դոգմաների ապաշխարհայնության եւ հեթանոսական կենսասիրության հակադրությունը, այս երկու աշխարհայացքների միջեւ հերոսների գիտակցության երկփեղկվածությունը, որը Շանթի գործում ունի առաջնային կարեւորություն: Այս ամենը մասամբ պայմանավորված է ներկայացման խորհրդանշական ձեւավորմամբ (նկարիչ՝ Եվգենի Սոֆրոնով), ինչը չի նպաստում գործողության այն միջավայրի ստեղծմանը, որն առկա է Շանթի դրամայում:

Թատրոնում երկրորդական դերեր չկան: Այս բազմիցս կրկնված ճշմարտությունը մեկ անգամ եւս հաստատում է Ազատ Գասպարյանը Ճգնավորի իր դերակատարմամբ: Պարզ ու անպաճույճ է նրա խաղը, հստակ ու համոզիչ են հնչում նրա շուրթերից մի ամբողջ փիլիսոփայական ուսմունքի հիմնական դրույթները բեմական մի ակնթարթ թվացող ժամանակահատվածում: Բնական ու գեղեցիկ է նա արտաբերում Շանթի յուրատեսակ արեւմտահայերենը, կարծես հենց դա է նրա մայրենի լեզուն (երբ այսպես կարողանային ապրել ու արտասանել դրամայի տեքստը մյուս դերակատարները...):

Վարդուհի Վարդերեսյանի Մարիամ իշխանուհին բեմի վրա հայտնվում է իր ապրած կյանքի պատմությամբ, որ գրված է նրա դեմքին, աչքերում, ձայնի մեջ: Չնայած կատարման որոշ միապաղաղությանը, խորն է Վարդերեսյանի իշխանուհու ապրած ողբերգությունը, համոզիչ նրա ներքին խռովքի արտաքին դրսեւորումը:

Շանթի «Հին աստվածները» կարելի է համարել Սունդուկյանի անվան թատրոնում վերջին մի քանի տարիներին արված բեմադրություններից համեմատաբար ամենահաջողվածը: Նա առիթ է տալիս մեկ անգամ եւս ուշադրություն սեւեռելու այս դրամայի գաղափարական հենքի վրա եւ մեկ անգամ եւս համոզվելու անցյալի մեծերի՝ Սպինոզայի, Վոլտերի, Դիդրոյի, Հելվեցիուսի եւ մյուսների հաստատած ճշմարտության մեջ՝ քրիստոնեությունը, ըստ էության, ամենահումանիստական, դեմոկրատական ուսմունքը չէ, ավելին՝ սահմանափակում է մարդու մտավոր եւ ֆիզիկական ազատությունը, բռնանում նրա կամքին, ստրկացնում հոգեպես, ապա ֆիզիկապես: Ինչպես Շանթն է ասում, «թշնամի է ամեն գեղեցկության, ամեն կյանքի ու շարժումի, ամեն ուժի ու ծնունդի»:

Այսօր, երբ մենք վերադառնում ենք հին արժեքներին, ես հակված եմ համաձայնելու «Հին աստվածների» տրամաբանական եզրահանգմանը՝ կքափվեն քարերը, կխորտակվեն հնամենի տաճարները, կփոխվեն անունները, մարդիկ նոր կուռքեր կստեղծեն, բայց ինքը՝ կյանքը կա ու կմնա, «կյանքի մեհյանը խորտակում չունի», ուրեմն եւ իրական կյանքի աստվածները, թեպետեւ հին են, բայց հավերժ են, հավերժ են սերը, լույսը, գեղեցիկը, բարին, վեհը, կյանքի կոչը...

ՆՎԱՐԴ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ

ՓՐԿՎԱԾ ՏՈՂԵՐ

Արդվարդ Կանայանցի՝ Պուշկինից թարգմանած ոտանավոր

Մոսկվայի Լազարյան ճեմարանի աշակերտ (7-րդ դասարան փոխադրված) **Արդվարդ Մկրտչի Կանայան(ց)ը** իր եղբայր **Խաչատուր Կանայան(ց)ին** ղրկած (Մոսկվայից Իգդիր) 1902-ի հունիսի 28-ի նամակում[1] շարադրել է. «<...> **ես քեզ կարող եմ գրել իմ մի՝ Պուշկինից թարգմանած ոտանավոր, որը շատ լավ ցույց կտա իմ այժմվա հոգեկան դրությունս: Ահա՝**

Պարգեւ անօգուտ, պարգեւ դու ունայն,
Ինչո՞ւ ես ինձի դու, ո՞վ կյանք, տված
Կամ ճակատագրով[2] դու խորհրդական
Ինչո՞ւ ես մահի դու միշտ պարտված:

Չար, բռնամական ո՞վ է զորությամբ
Ոչնչությունից ինձ վերակոչել,
Ո՞վ է լցրել հոգիս ցանկությամբ,
Խելքըս կասկածով ո՞վ է զրգռել...

Եվ իմ առաջին չկա նպատակ,
Դատարկ է սիրտըս, եւ խելքըս՝ պարապ,
Եվ ծանծրացնում է ինձ անընդհատակ
Միաձայն աղմուկ մեր կյանքի անկապ[3]»:

Ա. Կանայան(ց)ը ծնվել է 1884-ի ապրիլի 1(13)-ին Երեւանի Նահանգի Սուրմալուի գավառի վարչական կենտրոն Իգդիրում: Ուսանել է Երեւանի ռուսական դասական գիմնազիայում (1893–6), վերոհիշյալ ճեմարանի 8 դասարաններում (1896–1904), Օդեսայի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետում (1904–5): Մասնակցել է սեւհարյուրյակային ջարդարարների դեմ պայքարող Օդեսայի հեղափոխական «Ինքնապաշտպանության» ուսանողական ջոկատների կազմակերպմանն ու ղեկավարմանը եւ զոհվել զինված ընդհարման ժամանակ[4], 1905-ի հոկտեմբերի 20 (նոյեմբերի 2)-ին:

Հիշելով ճեմարանում միասին ուսանած այն ժամանակաշրջանը, երբ դեռ ուսանողության արժանի չափով բացահայտված չի եղել **Վ. Տերյանի (Տեր-Գրիգորյանի)** բանաստեղծական ընդունակությունը՝ գեղագետ-գրականագետ **Պողոս Մակինցյանը** վկայել է. **«Որպես պոետ՝ Տերյանը աչքի չէր ընկնում: Նրանից շատ ավելի ընդունակ էր համարվում Արդվարդ Կանայանը, որ 905–6 թվականներին զոհ գնաց Օդեսա քաղաքում՝ սոց.-դեմ. կուսակցության շարքերում, խուլիգաններից հրեաների ջարդի պահին <...>»[5].**

----

1 Պահպանվում է Խ. Կ.-ի տնային դիվանում (Երեւան, Մ. Մաշտոցի պող. տուն հ. 21, բն. հ. 31):

2 Ձեռագրում հոդակապ (ա) չկա:

3 Բնագիրը կրում է Պուշկինի ծննդյան 29-րդ տարեդարձի՝ 1828-ի մայիսի 26-ի (հին տոմարով) թվագրումը:

4 Ըստ, օրինակ, հետեւյալի. «Իստորիյա Օդեսսկոգո ունիվերսիտետա զա 100 լետ» (ռուս.), 1968, Կիեւ (համալսար. հրատ.), էջ 68 (I բաժնի «Դոռեւոլյուցիոննիյ պերիոդ», էջ 7–81) IV ենթաբաժնի («Ստուդենչեստվո ի վիզ[illegible]», էջ 44–81) II մասում (էջ 56–73, հեղ.՝ Պ. Ա. Նեչաեւ)):

5 «Վահան Տերյան», 1-ին հրատ.՝ Վահան Տերյան, երկերի ժողովածու խմբագրությամբ Պ. Մակինցյանի, ՀՍԽՀ պետհրատ, հատ. I, 1924, Կոստանդնուպոլիս, էջ (IX-L) XXI, 2-րդ հրատ.՝ Պ. Մակինցյան, «Դիմագծեր», 1980, Երեւան, «Սովետական գրող» հրատ., էջ (118–49) 127:

ԺԻՐԱՅՐ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ-ԿԱՆԱՅԱՆ

Ստեղծագործող երեխաները փողոցում չեն հայտնվի

Ժողովրդական արվեստի թանգարանում բացված Երեւանի մանկապատանեկան ստեղծագործության քաղաքային կենտրոնի ծեռագործի խմբերի սաների ցուցահանդեսում 7-15 տարեկան երեխաների աշխատանքներն են... մակրամե, ժանյակ, կարպետ, գոբելեն, ասեղնագործ եւ հելունագործ աշխատանքներ, որոնք երեխաներին հոգեհարազատ թեմաներով են՝ ծաղիկներով, կենդանիներով... Երեխաների ցուցահանդեսների պարագայում ամենակարեւորը ոչ այնքան կատարելությունն է, որքան գեղեցիկի, արվեստի հետ շփվելն ու ստեղծագործելը: Ստեղծագործական խմբակներ հաճախող երեխաները փողոցում չեն հայտնվի, այլ կգտնեն իրենց համար գրավիչ ու հետաքրքիր մի աշխարհ եւ կապրեն այդ աշխարհի հրաշքներով: Նրանք նաեւ իրենց ստեղծած սփռոցներով, վարագույրներով, գոգնոցներով, սրբիչներով կգեղեցկացնեն շրջապատը, ինչպես նաեւ հաճույքով կօգտագործեն իրենց ձեռքով հյուսած հագուստներն ու պայուսակները:

Ստեղծագործական աշխատանքով զբաղվելիս նաեւ զարգանում է մանուկների գեղագիտական ճաշակը, նրանք հմտություն եւ ինքնավստահություն են ձեռք բերում: Իսկ թե հետագայում ինչով կզբաղվեն, այնքան էլ էական չէ: Էականը հոգեւոր եւ մտավոր զարգացումն է՝ նաեւ խմբակներ հաճախելու, արվեստի հետ հաղորդակցվելու շնորհիվ, որի հնարավորությունը ընձեռում է մանկապատանեկան ստեղծագործության քաղաքային կենտրոնը:

Հուլիսյան հիշարժան օրացույց

Շանթ Սարգսյան (1.7.1919). նկարիչ, 80-ամյակը:
Երեւանի գեղարվեստաթատերական ինստիտուտ (5.7.1924). 75-ամյակը:
ՀՀ Սահմանադրության օրը (5.7)
Ավետ Տերտերյան (29.7.1929-11.12.1994). կոմպոզիտոր, 70-ամյակը:
Սուրեն Նազարյան (30.7.1929-15.1.1999). քանդակագործ, 70-ամյակը:
Սարգիս Ջալալյանց (1819-1879). Թիֆլիսի հայոց թեմի առաջնորդ, արքեպիսկոպոս, 180-ամյակը:
Առշակ Տեր-Ղուկասով (1819-8.1.1881). ռուս բանակի հայազգի զորավար, 180-ամյակը:
Գրիգոր Փեշտիմալճյան (1774-24.12.1837). բառարանագիր, քերական, փիլիսոփա, մանկավարժ, 225-ամյակը:
Ստեփան Քալանթարյան (1849-1925). վիրաբույժ, 150-ամյակը:
Նուբար Փաշա (1825-1899). եգիպտահայ պետական քաղաքական գործիչ, մահվան 100-ամյակը:
Մորիս Լերոյ (1909). բելգիացի լեզվաբան, հայագետ, 90-ամյակը:
Խաչատուր Բ Ձեյթունցի (մոտ 1499-4.2.1584). Կիլիկիայի հայոց կաթողիկոս, 500-ամյակը:
Կայծակ Առաքել (1869-1916). հայ ազգային-ազատագրական շարժման գործիչ, 130-ամյակը:

Հ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

ՄԸՄԻԿ

Երեւանյան առաջին միջազգայինը

Երէք օր շարունակ՝ հունիսի 25-27-ը Երեւանի մարզահամերգային համալիրում իրենց հարաբերությունները էին պարզում հինավուրց ուշու մարզաձեւի վարպետները: Մեզանում առաջին անգամ անցկացվող միջազգային մրցումների ասպարեզ էին դուրս եկել չորս երկրների՝ Իրանի, Եգիպտոսի, Վրաստանի եւ Հայաստանի 122 մարզիկներ (մեր հանրապետությունը ներկայացված էր երկու թիմով):

Մրցումները շատ հետաքրքիր ընթացան: Հատկապես համառ պայքար ծավալվեց սանդա-ուշուի գոտեմարտերի ժամանակ: Այստեղ հիմնական մրցակցությունը Հայաստանի եւ Իրանի մարզիկների միջեւ էր, ուր խաչային կարգերի եզրափակիչ էին մտել Հայաստանի 9 եւ Իրանի 4 ուշուիստներ: Ի վերջո, մեր մարզիկները նվաճեցին 4, իրանցիները 3 ոսկե մեդալ: Եվս մեկ բարձրագույն պարգեւ բաժին հասավ Իրանի ներկայացուցչին:

Ահա թե երեւանյան առաջին միջազգայինում ըստ խաչային կարգերի ովքեր դարձան հաղթողներ. 56 կգ՝ Ջալիլ Աբայի (Իրան), 60 կգ՝ Արտյոմ Աբրահամյան (Հայաստան), 65 կգ՝ Սանթուր Հովհաննիսյան (Հայաստան), 70 կգ՝ Մորթեզա Ալի Պանահի (Իրան), 75 կգ՝ Հոսեյն Օջախի (Իրան), 80 կգ՝ Միշա Խաչատրյան (Հայաստան), 85 կգ՝ Մոհամեդ Ռեֆաաթ Սելիս (Եգիպտոս), 85 կգ-ից բարձր՝ Սուրեն Ղալաչյան (Հայաստան):

Հատկապես լարված պայքարում ընթացավ 65 կգ խաչայինների եզրափակիչ գոտեմարտը: Եվ դա հասկանալի է, չէ՞ որ ասպարեզում երկու չեմպիոններ էին՝ Մահմուդ Զահիոմ Գոմաան (Եգիպտոս) եւ Սանթուր Հովհաննիսյանը (Հայաստան): Գոտեմարտի առաջին կեսն ընթացավ փոքրաթիվ եգիպտոսցու առավելությամբ, նրան էլ նախապատվությունը տվեցին մրցավարները: Սակայն երկրորդ մրցափուլում Հովհաննիսյանին հաջողվեց տիրել նախաձեռնությանը: Հայ մարզիկի գրոհներից մեկի ժամանակ նրա ուղիղ հարվածը հասավ նպատակին, եւ մրցակիցն ի վիճակի չէր շարունակել պայքարը. նոկաուտ:

Մեծ հետաքրքրությամբ էր սպասվում 85 կգ-ից բարձր խաչային մարզիկների մրցապայքարը: Այստեղ իրանցի Ալիասխար Շաբանիի «ընդդիմախոսն» էր մեր ճանաչված մարզիկ Սուրեն Ղալաչյանը: Գյումրեցի հսկան շատ ավելի ճանաչված է այլ մարզաձեւում: Սուրենի հիմնական «մասնագիտությունը» քիքբոքսինգն է, 1997 թվականին այս մրցաձեւում նա աշխարհի չեմպիոն է դարձել ծանր քաշում: Ղալաչյանը առիթը բաց չի թողնում մասնակցելու այլ մարզաձեւերի մրցումների եւս: Նա վերջերս հաջողությամբ հանդես եկավ բոնցքամարտի հանրապետական առաջնությունում, որտեղ միայն կիսաեզրափակիչում համառ պայքարում զիջեց իր համախաղացի, աշխարհի երիտասարդների չեմպիոն Բագրատ Օհանյանին: Այստեղ գոտեմարտն ընթացավ Ղալաչյանի գերազանցության նշանաբանով: Ցավոք, իրանցի ուշուիստը վնասվածք ստացավ եւ չկարողացավ շարունակել պայքարը: Մրցավարական համձնաժողովը հաղթանակը շնորհեց հայ մարզիկին:

Բավականին հետաքրքիր էին թաոլու ձեւի մրցումները: Մարզիկները հանդես եկան ազատ եւ տարբեր զենքերով վարժություններով: Այստեղ ավելի ուժեղ գտնվեցին մեր հյուրերը, որոնք իրենց հետ տուն տարան մեդալների մեծ մասը: Հաղթողներ դարձան էլմուեթազ Բալեհ Մոհամեդը, Աբդել Կադեր Մոհի Ալին (Եգիպտոս), էլգոհարի Սաջիդ Մոհամեդը, Շահրամ Էդալաթը (Իրան), Անտոնինա Մարգարյանը եւ Լուսինե Այվազյանը (Հայաստան):

Մրցումներից հետո կարծիք հայտնելու խնդրանքով դիմեցինք եգիպտոսի եւ Իրանի հավաքականների ավագ մարզիչներին:

Ալի Ղաֆարի. «Ուրախ եմ, որ մեր բարի հարեւաններն այսպիսի հիանալի գործ են նախաձեռնել: Ուրախությամբ եկանք Երեւան եւ, ճիշտն ասած, հույս ունեինք ավելի մեծ ավարով վերադառնալ հայրենիք: Բայց մեզ «խանգարեցին» ձեր ուշուիստները, որոնք ավելի լավ էին պատրաստված, քան մենք կարծում էինք: Շնորհակալություն լավ ընդունելության համար»:

Լու Տյան Մին. «Աշխարհի 1997 թ. առաջնությունից հետո եգիպտոսցիները ցանկացան մարզիչ ունենալ ուշուի հայրենիքից եւ ինձ առաջարկեցին մարզել իրենց թիմը: Եվ ահա մենք համագործակցում ենք: Մարզիկների վարպետության աճի համար շատ կարեւոր եմ համարում նման մրցումների անցկացումը: Հաճելի անակնկալ մատուցեցին հայ ուշուիստները, որոնք բավականին լավ պատրաստվածություն ցուցադրեցին: Ձեր մարզիկներին հետագա հաջողություններ եմ ցանկանում: Նշեմ, որ մրցաշարը ընդհանրապես բարձր մակարդակով անցավ»:

Ավելացնենք, որ կազմակերպչական մեծ աշխատանք էր տարել ավանդական ուշուի հանրապետական ֆեդերացիայի համանախագահ Տիգրան Չոբանյանը: Նա եւ նրա «թիմն» ամեն ջանք գործադրել էին, որպեսզի ամեն ինչ լինի անթերի մակարդակի վրա, որպեսզի հյուրերը գոհ լինեն:

Հաճելի էր նաեւ, որ մրցումներն ընդմիջվում էին ուշուի տեսական էստրադային նվագախմբի, երգի թեմական թատրոնի երգիչ-երգչուհիների, «Բարեկամություն» պարային խմբի կատարումներով:

ԲԸՓՇԱՄԱՐՏ

Երկու մեդալ Եվրոպայի առաջնությունում

Ռիգայում ավարտվեց ազատ ոճի ըմբշամարտի Եվրոպայի երիտասարդական առաջնությունը, որին մասնակցում էին 22 երկրների 170 մարզիկներ:

Հայաստանի ըմբիշները հաջող հանդես եկան առաջնությունում: Թիմային հաշվարկում նրանք գրավեցին հինգերորդ պատվավոր տեղը՝ առաջ թողնելով միայն Ռուսաստանի, Բուլղարիայի, Ուկրաինայի եւ Վրաստանի հավաքականներին: Մեր հանրապետության մարզիկները, ՀՀ վաստակավոր մարզիչներ Լյովա Վարդանյանի եւ Սամվել Մարգարյանի գլխավորությամբ, լավ էին նախապատրաստվել առաջնությանը: Նախապատրաստության վերջին փուլը Ռիգայում էր, որտեղ մեր եւ Լատվիայի հավաքականները համատեղ ուսումնամարզական հավաք են անցկացրել:

Մեր մարզիկներն առաջնությունում երկու պարգեւի արժանացան: 76 կգ քաշային կարգում հանդես եկող երեւանցի Բագրատ Բարսեղյանը միայն եզրափակիչ գոտեմարտում զիջեց իր մրցակցին եւ արծաթե մեդալ նվաճեց: Բրոնզե մեդալ շահեց երեւանցի մեկ այլ ըմբիշ՝ 58 կգ քաշային Մարտին Բերբերյանը: Հայաստանի թիմին հաշվարկային միավորներ բերեցին նաեւ Սեւակ Բաղդյանը (Երեւան, 54 կգ քաշային կարգ, 4-րդ տեղ), Արթուր Ղազարյանը (Արտաշատ, 69 կգ, 5-րդ տեղ), Արարատ Սարգսյանը (Վանաձոր, 50 կգ, 6-րդ տեղ) եւ Գեւորգ Մելքոնյանը (Գյումրի, 85 կգ, 8-րդ տեղ):

ՇԱԽՄԱՏ

Երրորդ մրցանակ Սթրաթոն Մաունթինում

Հայաստանի երեք շախմատիստներ՝ գրոսմայստերներ Արտաշես Մինասյանը, Վլադիմիր Հակոբյանը եւ միջազգային վարպետ Նորայր Քալանթարյանը մասնակցեցին ԱՄՆ-ի Վերմոնտ նահանգի Սթրաթոն Մաունթին քաղաքում անցկացված միջազգային մրցաշարին: Այստեղ հանդես էին գալիս 48 շախմատիստներ, որոնցից 17-ը միջազգային գրոսմայստերներ էին:

Մրցաշարի հաղթողներ դարձան գրոսմայստերներ Վիկտոր Բոլոգանը (Մոլդովա) եւ Յան Էլվեստը (Էստոնիա), որոնք շվեյցարական խաղակարգով անցկացված մրցաշարի 9 հանդիպումներում 7-ական միավոր վաստակեցին:

Հաղթողների երկյակից մեկ միավորով ետ մնացին հինգ շախմատիստներ, որոնց թվում էր նաեւ երեւանցի Արտաշես Մինասյանը: 5,5 միավորով 8-րդ տեղը բաժանեց մեր մյուս գրոսմայստերը՝ Վլադիմիր Հակոբյանը: Նորայր Քալանթարյանը վաստակեց 5 միավոր եւ բաժանեց 15-23-րդ տեղերը:

Այժմ մեր երեք շախմատիստները հանդես են գալիս ԱՄՆ-ի մեկ այլ քաղաքում՝ Ֆիլադելֆիայում անցկացվող խոշոր մրցաշարում:

Մարդիկ եւ մեքենաներ

Ինչպես տեղեկացնում է «Շախմատային Հայաստան» հանդեսը, Գերմանիայի Պադերբորն քաղաքում հետաքրքիր մրցումներ են անցկացվել շախմատային համակարգիչների եւ մարդկանց միջեւ:

Նախ մրցեցին համակարգչային ծրագրերը. անցկացվեց համակարգչային ծրագրերի աշխարհի 9-րդ առաջնությունը: Շվեյցարական մրցակարգով, 7 տուրով անցկացված պայքարում 5,5-ական միավորով առաջին-երկրորդ տեղերը բաժանեցին «Շրեդեր» (Գերմանիա) եւ «Ֆերետ» (ԱՄՆ) համակարգիչները: Լրացուցիչ ցուցանիշներով առաջին տեղը եւ չեմպիոնի կոչումը շնորհվեց «Շրեդերին»: Առաջին երկու մասնակիցներից պարտություն կրեց եւ ստիպված էր երրորդ տեղով բավարարվել նախորդ առաջնության հաղթող «Ֆրիցը» (Գերմանիա-Հոլանդիա):

Այս առաջնությունից հետո չափազանց հետաքրքիր մրցախաղ անցկացվեց աշխարհի հինգ ուժեղագույն համակարգիչների եւ հինգ ուժեղ գրոսմայստերների միջեւ: Քրիստոֆեր Լուցը, Լուկ վան Վելին, Բորիս Ալտերմանը ու-ոի ավարտեցին իրենց հանդիպումները: Իվան Սոկոլովը պարտություն կրեց «Ֆրից» համակարգչից: Եվ ահա, այդ ժամանակ իր ծանրակշիռ խոսքն ասաց մեր Ռաֆայել Վահանյանը: Համառ, տեւական պայքարում (հանդիպումը 77 խաղ տեւեց) երեւանցի գրոսմայստերը սեւ խաղաքարերով հաղթեց «Ֆերետ» համակարգչին եւ փրկեց շախմատիստների պատիվը: Մարդիկ-մեքենաներ մրցախաղն ավարտվեց 2,5-2,5 հաշվով:

Վահանյանն այս տարվա իր հաջող ելույթների շարքը շարունակեց Գերմանիայի ակումբային թիմերի կայծակնային խաղի առաջնությունում: Քյոլնի «Փորց» ակումբի կազմում Ռաֆայելը նվաճեց երկրի չեմպիոնի կոչումը: Ավելացնենք, որ 25 պարտիաներում նա 24 միավոր վաստակեց (տարավ 23 հաղթանակ եւ միայն երկու հանդիպում ավարտեց խաղաղ արդյունքով):

ՔԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱՅՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Բարսելոնը» նվեր մատուցեց իր 100-ամյակին

Իսպանիայի առաջնությունում 16-րդ անգամ չեմպիոնի կոչումը նվաճեց «Բարսելոնը»: Սա Կատալոնիայի առաջատար թիմի երկրորդ անընդմեջ հաղթանակն է: Դրանով իսկ «Բարսելոնի» ֆուտբոլիստները լավագույն ձեւով նշեցին իրենց ակումբի ստեղծման 100-ամյակը: Սա թիմի եւ նրա գլխավոր մարզիչ, հոլանդացի Լուի վան Գալի խոշոր հաջողությունն է: Ավելացնենք, որ «Բարսելոնն» այսօր համալրված է Հոլանդիայի հավաքականի մի քանի առաջատար ֆուտբոլիստներով:

Եթե դեռ երկրորդ շրջանի սկզբում առաջնության հաղթողի հարցը գործնականորեն պարզ էր, ապա հաջորդ տեղերի համար լուրջ պայքար ծավալվեց 6-7 թիմերի միջեւ: Արծաթե մեդալակիր դարձավ Մադրիդի «Ռեալը», բրոնզը բաժին հասավ «Մալյորկային»: Երեք մրցանակակիրները, ինչպես նաեւ 4-րդ տեղը գրաված «Վալենսիան» իրավունք նվաճեցին հանդես գալու եվրոպական երկրների Չեմպիոնների լիգայի խաղարկությունում:

Ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բարսելոն	38	24	7	7	87-43	79
2. Ռեալ	38	21	5	12	77-62	68
3. Մալյորկա	38	20	6	12	48-31	66
4. Վալենսիա	38	19	8	11	63-39	65
5. Սելտա	38	17	13	8	69-41	64
6. Լա Կորունյա	38	17	12	9	55-43	63
7. Էսպանյոլ	38	16	13	9	49-38	61
8. Ատլետիկ	38	17	9	12	53-47	60
9. Սարագոսա	38	16	9	13	57-46	57
10. Ռեալ Ս-դ.	38	14	12	12	47-43	54
11. Բետիս	38	14	7	17	47-58	49
12. Վալյադոլիդ	38	13	9	16	35-44	48
13. Ատլետիկո	38	12	10	16	54-50	46
14. Օվիեդո	38	11	12	15	41-57	45
15. Ռասինգ	38	10	12	16	41-53	42
16. Ալավես	38	11	7	20	36-63	40
17. Էստրեմադուրա	38	9	12	17	27-53	39
18. Վիլյառեալ	38	8	12	18	47-63	36
19. Տեներիֆե	38	7	13	18	41-63	34
20. Սալամանկա	38	7	6	25	29-66	27

Ռմբարկուներ. Ռաուլ («Ռեալ») 25, Ռիվալդո («Բարսելոն») 24, Կ. Լոպես («Վալենսիա») 21 գոլ:

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Բրուտյան: 2. Խորենացի: 3. Մասիս: 4. Անամդ: 5. Շնորհալի: 6. Քինոլին: 9. Վահան: 10. Օկտավ: 16. Հեգել: 17. Բրունո: 21. Արաքերեն: 23. Շահինյան: 24. Բարոյան: 25. Մամխի: 26. Ամեհի: 27. Նազովան: 31. Արսիդ: 32. Արգար:

Հորիզոնական

7. Քոմոյան: 8. Ունկնդիր: 11. Ասլեսիկա: 12. Կամերտոն: 13. Մանաք: 14. Նազար: 15. Բագիս: 18. Տիբեր: 19. Արմիս: 20. Բարել: 22. Անաշա: 28. Մարալ: 29. Բասմա: 30. Ահվազ: 33. Ֆոյերբախ: 34. Հաքանոր: 35. Նազենիկ: 36. Կանայան:

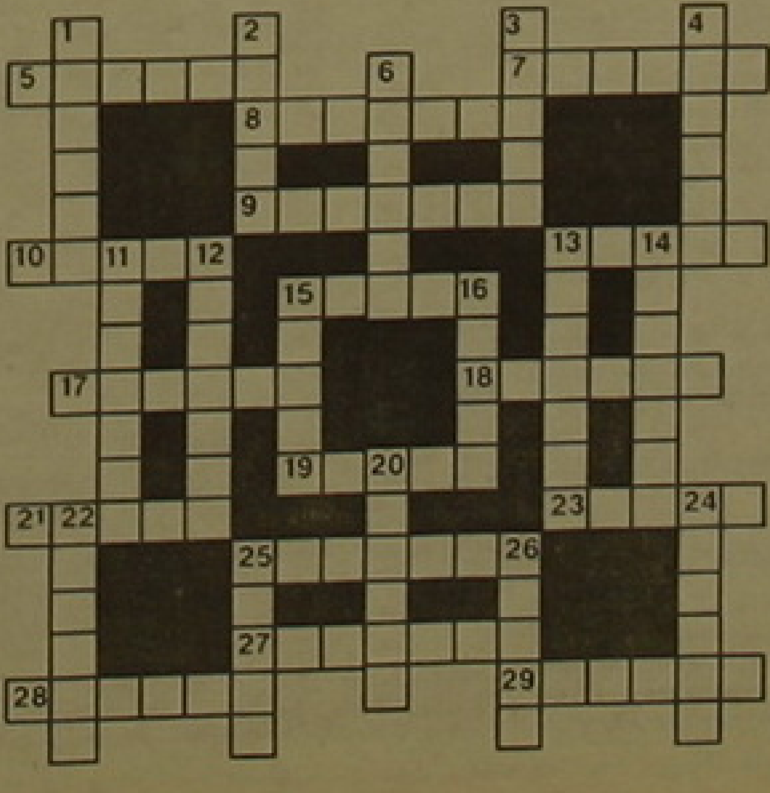

Ուղղահայաց

1. Պետություն Ամերիկայի հյուսիսում: 2. Կոնածեւ հրաբխային զանգված Հայաստանում, Կոտայքի հրաբխային սարավանդի հյուսիս-արեւելքում: 3. Ճակնդեղից կամ եղեգից ստացվող սննդամթերք: 4. Եվրոպական պետության մայրաքաղաք: 5. Քուրդ գործիչ, առաջնորդ, որը մահապատժի է ենթարկվելու: 11. Աշխարհահռչակ մոդելյեր: 12. Դարձելի շրջանային ցիկլ, որի ընթացքում ջերմությունը փոխակերպվում է աշխատանքի կամ հակառակը: Ցիկլը կոչվում է դիտարկողի՝ ֆրանսիացի թերմոդինամիկայի հիմնադիրներից մեկի անունով: 13. Աքխազների, չերքեզների, օսերի եւ այլ ազգերի էպոսի անվանումը: 14. Ծաղկի կենտրոնում գտնվող իգական օրգան: 15. Կղզի Կիպրոսում, Վեներայի պաշտամունքի վայրերից մեկը: 16. Գեղեցիկ ծաղիկներով ջրային բույս: 20. Փյունիկյան Աստված: 22. Երեւանի հին շուկան: 24. Բաղաքապետ բնակավայր Արայի լեռան հարավային ստորոտին: 25. Տրամաբանորեն աշխատանքը կարգավորող համակարգ: 26. Հայ գրող Բակունցի անունը:

Հորիզոնական

5. Վլադիմիրի մեծ իշխան Իվան Դանիլովիչի մականունը: 7. Պասկառուկազգիների ընտանիքի ծառ: 8. Ցավից առաջացած տառապանք, չարչարանք, ...: 9. Ակվարիումային ձկնատեսակ: 10. Փոքրիկ նավ: 13. Նավի անձնակազմի անդամ: 15. Շենքը կառուցելու համար որպես ծածկ օգտագործվող դետալ: 17. Կանացի անուն: 18. Փշոտ տերեւներով խոտաբույս: 19. Ոռոգակի ժամանակամիջոցում տեղի ունեցող որեւէ բանի (առենք կինոյի) ցուցադրում: 21. ... գոտի (Գյումրի, Սպիտակ եւ այլ բնակավայրեր): 23. Դաշնակցական գործիչ, զորավար Դրոյի ազգանունը: 25. Կին, որը նկարից մեզ է նայում իր խորհրդավոր ժպիտով: 27. Նրբագեղմ ոչխարների ցեղ: 28. Արարատ քաղաքը (նախկինում՝ ավան) կազմավորվելիս այս գյուղը մտել է նրա կազմի մեջ: 29. Երկկենցաղավորների կարգի կաքնասուն:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Եվրոպան դեմ է Օջալանի մահապատժին

Թուրքիան անթույլատրելի է համարում իր ներքին գործերին միջամտելը

Եվրամիությունը Անկարային ծանուցել է, որ Քրդական աշխատավորական կուսակցության ղեկավար Աբդուլահ Օջալանի նկատմամբ կայացված մահավճիռը չի նպաստի Թուրքիայի միավորմանը եվրոպական կառույցների հետ:

Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, եվրահանձնաժողովի նախագահ Հանս վան դեն Բրուկը, որը տնօրինում է եվրամիության արտաքին խաղաղականության հարցերը, մեկնաբանելով թուրքական դատարանի վճիռը, հայտարարել է, որ «եվրամիությունը հանդես է գալիս մահապատժի դեմ եւ սպասում է, որ Թուրքիայի իշխանությունները Բրյուսելի այդ դիրքորոշումը հաշվի կառնեն այսօրվա դատավճռի հետ կապված իրենց հետագա գործողություններում»:

Անհնարին է նույնիսկ մտածել Աբդուլահ Օջալանի մահավճիռն ի կատար ածելու մասին, այսօր հայտարարել է Իտալիայի նախարարների խորհրդի նախագահ Մասիմո դ'Ալեման:

Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, Իտալիայի կառավարության ղեկավարը, որը Ռիո դե Ժանեյրոյում է գտնվում եվրամիության եւ Լատինական Ամերիկայի երկրների գագաթնաժողովին մասնակցելու նպատակով, ասել է, որ Օջալանի դատապարտումը հղի է եվրոպայից Թուրքիայի հեռացմամբ եւ ընդգծել է, որ անընդունելի են թե՛ բուն դատավճիռը եւ այն, թե ինչպես ընթացավ Քրդական աշխատավորական կուսակցության ղեկավարի դատավարությունը:

Ֆրանսիայի արտգործնախարարությունը հանդես է գալիս հօգուտ այն բանի, որ Քրդական աշխատավորական կուսակցության առաջնորդ Աբդուլահ Օջալանի մահավճիռն ի կատար չածվի: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այդ մասին այսօր հայտարարել է Ֆրանսիայի արտաքին խաղաղական գերատեսչության պաշտոնական ներկայացուցիչ Անն Գազո Սեկրեն: Թուրքիայում մահավճիռները ի կատար չեն ածվել 1984 թվականից, նշել է նա: Ուստի մենք այն կարծիքին ենք, որ այս իրավիճակում ամեն ինչ չէ, որ կորած է:

Պատժի այդ միջոցի վերացումը, ընդգծել է Ֆրանսիայի ԱԳՆ ներկայացուցիչը, կհամապատասխաներ եվրոպական նորմերին, այն պարտավորություններին, որոնք Թուրքիան ստանձնել է «որպես եվրոպական երկիր»:

Պաշտոնական Անկարան մասնանշել է այսօր Քրդական աշխատավորական կուսակցության ղեկավար Աբդուլահ Օջալանի նկատմամբ կայացված մահավճռի առնչությամբ իր ներքին գործերին միջամտելու անթույլատրելիությունը: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այդ մասին հայտարարել է Թուրքիայի արտգործնախարարության պաշտոնական ներկայացուցիչ Սերմեթ Աթաչանլին:

Անկարայի պետական անվտանգության դատարանի նախագահ Թուրգութ Օքյալը, որը վարում էր Օջալանի դատավարությունը, իր հերթին նշել է, որ թեեւ դեմ է մահապատժին, այդուհանդերձ, դատավճիռը կայացնելիս ղեկավարվել է գործող օրենսդրությամբ: Լրագրողների այն հարցին, թե ինքն ինչու մասիսը չքարդեց վճիռը կայացնելուց հետո, ինչը իրավաբանական ծես է Թուրքիայում, Օքյալը պատասխանել է. «Դա ավանդույթ է, մասիսը կոտրել թե չկոտրելը անձնական գործ է»:

Մինչդեռ, ինչպես այսօր հայտնի դարձավ, ի նշան բողոքի դատարանում Օջալանի արած այն հայտարարությունների դեմ, թե «մտադիր է ծառայել Թուրքիային», նրա խորհրդական Ջելալ Աբաս Քոմուրը, եվրոպայում Քրդստանի ազգային ազատագրության ճակատի նախկին ներկայացուցիչ Սամի Ջոշկունը, Քյոլնում խմբավորման գործունեության համար պատասխանատու Սեհմեդ Չեիր Բուդակը հայտարարել են Քրդական աշխատավորական կուսակցությունից դուրս գալու մասին: Այդ որոշումը, ինչպես հաղորդվում է, նուրդ պատասխաններից գաղտնի է պահվում:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Այսօր կկայանա Երեւանի ջրամատակարարման եւ ջրահեռացման համակարգի բարելավման նպատակով ընտրվող մասնավոր շահագործողի (օպերատորի) մրցութային հայտերի տեխնիկական առաջարկների բացումը

Հայաստանի Հանրապետության եւ Միջազգային զարգացման ընկերակցության միջեւ 1998 թ. հունիսի 19-ին կնքված համաձայնագրով համայնքային զարգացման ծրագրի շրջանակներում Երեւանի ջրամատակարարման համակարգը բարելավելու, ջրմուղ-կոյուղու ծառայությունների արդյունավետությունը բարձրացնելու, համակարգի կառավարումը կատարելագործելու, ծառայությունների ընդհանուր կառավարման մեջ մասնավոր սեկտորի ներգրավման կայուն համակարգ ստեղծելու նպատակով նախատեսվում է Երեւանի «Ջրմուղ-կոյուղի» ՊՓԲԸ-ի կառավարման լիազորությունները 4-ամյա «Կառավարման պայմանագրով» փոխանցել այդ ոլորտի կառավարման մասնագիտական մեծ փորձ եւ հմտություններ ունեցող մասնավոր շահագործող կազմակերպության (օպերատորի)՝ առանց սեփականության իրավունքի փոխանցման: Միաժամանակ, ամբողջ ծրագրի իրականացման ընթացքում սակագնային քաղաքականությունն իրականացվելու է ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով:

Մասնավոր օպերատոր ընտրվում է ՀՀ կառավարության ստեղծած գնահատող հատուկ հանձնաժողովի կողմից անցկացվող միջազգային մրցույթով, որին մասնակցում են նախաորակավորված վեց արտասահմանյան կազմակերպություններ: Սահմանված կարգով մրցութային հայտերի տեխնիկական առաջարկների բացումը կկայանա այսօր (հունիսի 30-ին), ժ. 13:00-ին, համայնքային զարգացման ծրագրի ղեկավարման գրասենյակում:

Էներգետիկ համակարգում անօրինականությունների հանդիպելիս զանգահարել՝ 52-82-43

ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունը հայտնում է, որ էներգետիկ համակարգի բարեփոխումների ներկայիս փուլի ամենագլխավոր խնդիրը գերնորմատիվային կորուստների վերացումն է, որի առաջացման պատճառներից մեկն էլ մատակարար-բաժանորդ փոխհարաբերություններում «մարդկային գործոնի» առկայությունն է: Ուստի այս, արդեն արատավոր դարձած, խնդիրը լուծելու լծակներից մեկն էլ օրինազանցությունների դեմ անհաշտ պայքարն է, ինչն առանց բնակչության օգնության հանրապետության ողջ տարածքում միայն էներգետիկայի նախարարության ուժերով անհնար է իրականացնել: Պետք է գիտակցենք բոլորս, որ էներգետիկ համակարգում ցանկացած օրինախախտում շատ ծանր է անդրադառնում թե համակարգի, թե հենց սպառողի վրա, քանզի նման երեւույթներն անմիջականորեն ազդում են սակագնի վրա: Եթե նկատում եք որեւէ անօրինական գործողություն, ապա հավաստացած եղեք, որ այն, մեղմ ասած, անհարգալից վերաբերմունք է առաջին հերթին յուրաքանչյուրիս նկատմամբ:

Էներգետիկայի նախարարությունը դիմում է բոլոր բաժանորդներին զերծ մնալ էլեկտրացանցի անբարեխիղճ աշխատողի հետ անազնիվ գործարքներից եւ խնդրում յուրաքանչյուր ազնիվ, իրեն հարգող քաղաքացու էներգետիկ համակարգին առնչվող որեւէ անօրինականություն նկատելու դեպքում զանգահարել 528243 հեռախոսահամարով ամեն օր, ժամը 9:00-18:00 (բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից):

Կարող եք վստահ լինել, որ երաշխավորելով զանգերի գաղտնիությունը, Ձեր ահազանգին անպայման ընթացք կտրվի:

Միայն նման միջոցառումների համատեղ իրականացման շնորհիվ մենք կարող ենք հասնել էներգետիկ համակարգում կարգ ու կանոնի հաստատմանը եւ միմյանց հանդեպ վստահության վերականգնմանը:

ՀՀ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ARMENTEL

ԱՐՄԵՆՏԵԼԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է Մ Ր Ց Ո Ւ Յ Թ

Արմենտելն իր օբյեկտների եւ շենքերի շուրջօրյա պահպանությունն իրականացնելու համար հայտարարում է տենդեր: Մրցութային հանձնաժողովին պետք է ներկայացվեն հետեւյալ փաստաթղթերը.

1. Լիցենզիա նման ծառայություն իրականացնելու համար:
2. Պահպանությունն իրականացնող անձնակազմի զենքով ապահովվածության վերաբերյալ տվյալներ:
3. Եթե կազմակերպությունը արդեն իսկ իրականացնում է այդպիսի ծառայություն, ապա սպասարկվող օբյեկտների ցանկը:
4. Մեկ պահակակետի համար պահանջվող գումարի չափը:

Առաջարկությունները ներկայացնել մինչեւ հուլիսի 2-ը, ժամը 12:00-ը, հետեւյալ հասցեով.
Երեւան, Ահարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 605 սենյակ, գլխավոր վարչական տնօրենի ընդունարան, հեռ. 28-92-04, 28-10-52:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀԸ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ARMENTEL

ԱՐՄԵՆՏԵԼԸ ՀԻՇԵՑՆՈՒՄ Է

Ս. թ. հուլիսի 1-ից գործողության մեջ են դրվում հիմնական եւ բջջային հեռախոսակապի նոր միջանկյալ սակագները: Նշված սակագները հրապարակվել են ս. թ. հունիսի 4, 5, 8 «Հայաստանի Հանրապետություն» եւ «Ազգ» թերթերում:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀԸ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳԻՐ

30 հունիս

9.00 Հայլուր
9.20 Բարի լույս, Հայաստան
10.20 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
11.15 Արտակարգ ալիք
11.25 Գ/Ֆ «Երեք գումարած երկու»
13.00 Հայլուր
13.15 Միասին («Միր»)
17.00 Հայլուր
17.20 Փաստագրական կինոյի ժամ «Երեւան»
18.00 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
19.00 Պարմանի
19.30 Հեռուստասերիալ «Կրեր»
20.00 Թեզանից է սկսվում հայրենիքը
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.30 1 լուր
21.40 Հեռուստակրպակ
21.45 Այսօր
22.10 Գործարար մարդիկ
22.30 Լսեք Հայաստանի խաբերին
23.00 02
23.40 Հենց այնպես
00.00 Հայլուր
00.20 Ուշ երեկոյան
Արտաժամանցային հեռարձակմամբ
02.00 Հեռուստասերիալ «Իմ երկրորդ մայրը»
03.00 Բարի լույս, Հայաստան

Մշակույթ

19.00 Մուլտֆիլմ «Ինչպես լին արջուկները կեսին կերակրում»
19.10 Բնաշխարհ «Գրենլանդիա»
19.35 Աշխարհի հրաշալիքներ. Սուրբ Սոֆիայի տաճարը
19.45 Հայդն. Սիմֆոնիա թիվ 104 (Լոնդոնյան)
20.10 «Մի նկարի պատմություն». Գեւորգ Բաշինջաղյան
20.30 Լուրեր
21.05 Սերիալ «Կարմիրը եւ սեւը» (1-ին մաս)
21.55 Միրեցեք գիմնազիա
22.00 Հայ ազգերը. Ցիլյանի (2-րդ հաղորդում)
22.30 Գեղ.ֆիլմ «Բաց թող աստղերը»
00.15 Լուրեր

09.00 Տոմար
11.00 Գ/Ֆ «Հրեշտակների քաղաքը-2» (3-րդ մաս)
19.00 Մուլտեր
19.30 Լրահանդես
19.50 Սամույի խմբակ
20.00 Գիտաստղեր
20.30 Կամ... կամ
21.15 Նժար
21.30 Լրահանդես
22.00 Ֆիլմ-ալբոմ «Երկրի վերածնունդը»
23.30 Լրահանդես
00.00 Ակորդ
00.05 Մի անգամ
00.10 Մութ սենյակ
00.30 Ֆասոն (Fashion ծրագրի շաբաթվա ընտրանի)
00.55 Հեղինակային ֆիլմերի կինոսրահը ներկայացնում է ռեժիսոր Ֆ. Ֆ. Կոպոլայի «Մարտական ծնկնիկ» դրաման
02.30 Լրահանդես

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Հանուն սիրո»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Սերիալ «Ջենմարդ Հարին»
16.45 Հրաշքի ընկերախումբը
17.00 Ձուկլլիների կանչը
17.30 Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Հանուն սիրո»
19.00 Նորություններ
19.15 Պիտակներ շոու
19.45 Միսեդ եւ Կինա
20.05 Մարդը եւ օրենքը
20.45 Սերիալ «Ձմեռվա բալենին»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.40 Ֆերեւս
22.50 Գ/Ֆ «Գողացվել են Յունիսերի ագռավը» (ռեժիսոր՝ Ֆ. Նուարե, Ա. Ժիրարդո. Ֆրանս. արտ. 1979 թ.)
00.40 Էդվարդ Ռադզինսկի «Ռուսաստանյան ցարերի փախճանը» (2-րդ մաս). (Օ. Մենշիկով եւ Նիկոլայ Գուբենկո, Սերգեյ Եսենին եւ Վլադիմիր Մայակովսկի)
01.30 Նորություններ
01.50 Գ/Ֆ «Ֆրանսիական կինոյի երկու դարակետը» (ռեժ. Ժան-Լյուկ Գոդար)

РТР

8.00-10.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բոլորի շուրթերին
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.45 Սողաններ փոսով
11.10 Սերիալ «Միշելի»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.40 Լուրեր
12.35 Սերիալ երեխաների համար «Փոքրիկ քափառաշրջիկը»
13.30 Իմ ընտանիքը
14.30 Խաղում քաղաքի վրա
15.30 Սերիալ «Անտոնելլա»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.15 Երաժշտություն, երաժշտություն...
17.30 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
19.00 Մուլտֆիլմեր «Նապաստակ», «Մաշան ու արջերը»
19.15 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
19.20 Նիկոլայ Կարաչենցովը Ռոզինա Ալեքսանդրովնայի «Տեսեր, որը պայթեց» (1-ին սերիա)
21.40 Սանրամասներ
21.55 Ինչ իրեն ծեծում
22.30 Կինոյի ժամ. թրիլեր «Գործարք սատանայի հետ» (Իտալիա)
00.20 Սանկտպետերբուրգյան մուտք
01.25 Հերթապահ բաժանմունք
02.10 Այսօրում

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ «Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի ձեռնարկություններ» տեղեկագիրը: Վաճառվում է «Նոյյան տապան» (Հանրապետության հրապարակ), «Ավասա» (Աբովյան 25), «Русская книга» (Փ. Բուզանդի 1) գրախանութներում եւ մետրոյի «Բարեկամություն» կայարանի մուտքի մոտ գտնվող կրպակում:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1078. Տպաքանակը 4000. Ստորագրված է տպագրության 29. 06. 1999. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@